

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Dato 12. januar 2020
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær

grønn
ungdom

INNKALLING OG SAKSPAPIRER

FOR SST-1-21

Møtedato: 15. januar
Møtested: Zoom
Møtetid: 17:00-21:15

Saksliste

018 Godkjenning av innkalling

019 Valg av ordstyrer og referent

Innstilling: Miriam Langmoen, ordstyrer
Elisabeth Udjus, referent

020 E-postvedtak siden sist møte

v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

Under denne saken redegjør generalsekretær for eventuelle epostvedtak siden forrige sentralstyremøte, slik at de kan protokollføres.

O

021 Status fylkeslag

v/ Kristina Moe-Karlsen, Saida Tufa og Vilhelm Bjørgul, fylkessekretærer

Under denne saken redegjør fylkessekretærene for hva ståa er i fylkeslagene de har ansvar for. Dersom en fylkessekretær ikke kan delta på møtet, sender hen en skriftlig orientering. Det blir mulig for sentralstyret å stille spørsmål og vi åpner for en diskusjon etter orienteringen.

D

022 Orienteringsrunde

Under denne saken redegjør alle for hva de har gjort siden forrige sentralstyremøte.

Utvalgsledere / folk med koordinerende roller:

- Hva (konkret) har gruppen din gjort siden forrige ordinære møte?
- Hvilke prosjekter jobber dere med?
- Hvem jobber med hva?
- Hvordan ligger dere an med ting?

Talspersoner:

- Hva skjer i MDG (i MDGs sentralstyre, landsstyre og på Stortinget)?

Generalsekretær:

- Hva skjer i MDGs valgkampsutvalg og med MDGs valgkamparbeid?
- Hva skjer i sekretariatet?

O

Internasjonal kontakt:

- Hva skjer i det internasjonale arbeidet?

Alle:

- Hvilke eksterne politiske aktører har du hatt politisk kontakt med?
- Hva annet har du gjort i GU siden forrige møte?

023 Oppdatering om covid-situasjonen	O
v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	
<i>Dette er en fast orienteringssak der generalsekretær redegjør for hvordan situasjonen påvirker GU og hvilke koronavurderinger GU og MDG gjør løpende.</i>	
024 Endringsforslag til MDGs arbeidsprogram	V
v/ Hulda Holtvedt, talsperson	
025 Landbrukspolitisk plattform	V
v/ Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem	
026 Revidering av Grønn Ungdoms etiske retningslinjer	V
v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	
027 Handlings- og tidsplan for kommunikasjonsgruppa 2021	V
v/ Christine Evjen, sentralstyremedlem	
028 Handlings- og tidsplan for mangfoldsstrategigruppa	V
v/ Pauline Tomren, internasjonal kontakt	
029 Val av deltakere til FYEG-MO-forum	V
v/ Pauline Tomren, internasjonal kontakt	
030 Fordeling av ansvar for kommentarfelt	D
v/ Christine Evjen, sentralstyremedlem	
031 Innledere på sommerleir	D
v/ Elisabeth Udjus, sentralstyremedlem	
032 Endring av sentralstyrets styrebeskrivelse	V
v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	

Deretter møtekritikk

O er orienteringssaker

D er debattsaker

V er vedtakssaker

Oslo, 12. januar 2020

Miriam Langmoen,
Generalsekretær

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Hulda Holtvedt, talsperson
Dato 11.01.20
Saksnr SST-1-21-024

grønn
ungdom

ENDRINGSFORSLAG TIL MDGS LANDSMØTE

Bakgrunn og prosess

MDG skal vedta nytt partiprogram på landsmøtet i vår, og fristen for å sende endringsforslag går ut 29. januar. GUs endringsforslag skal behandles av både sentralstyret og landsstyret før de sendes inn.

Miriam A, Elisabeth, Peter, Tobias og jeg har gått gjennom programutkastet og sammenlignet det med GUs vedtatte politikk. På grunnlag av dette har vi utarbeidet endringsforslag til landsmøtet.

Dere kan lese utkastet til arbeidsprogrammet på program.mdg.no. Hvis du vil se det som PDF med linjenummer, finner du det her:

<https://drive.google.com/file/d/16SQhd1JJDzIMGmjulP4aw9nDYawLppOL/view>

GUs vedtatte politikk de siste årene finner dere på <https://www.gronnungdom.no/politikk/uttalelser/>. Hvis dere lurer på argumentene eller diskusjonen bak noe av den vedtatte politikken, kan dere sjekke saksframlegget til det landsstyremøtet eller landsmøtet der politikken ble vedtatt. De ligger på <https://www.gronnungdom.no/sakspapirer/>.

Redegjørelse for innstilling

Grønn Ungdom har vedtatt veldig mye politikk de siste årene. Hvilke og hvor mange endringsforslag vi sender inn til programmet er like mye en strategisk vurdering av hvordan vi kan få mest gjennomslag, som en politisk vurdering av hva GU mener om programmet. Vi har valgt å sile ut noen endringsforslag allerede, enten fordi de ligger på et detaljnivå som ikke hører hjemme i programmet, eller fordi vi anser dem som kontroversielle og potensielt skadelige for GUs gjennomslagskraft. Vi har hatt et mål om å ikke innstille på veldig mange kontroversielle endringsforslag, men heller velge ut noen som vi kan prioritere.

Hva har vi prioritert bort?

Det største og mest kontroversielle punktet vi har prioritert bort er GUs standpunkt om oljesluttdato i 2030. Programutkastet foreslår 2035, noe vi anser som et godt

kompromiss. Vi er redde for at et forslag om 2030 vil åpne døra for en debatt om vi skal ha sluttdato i det hele tatt. Dette er i tråd med landsstyret høringsvar til førsteutkastet, som sluttet opp om 2035-kompromisset.

Vi har også valgt å ikke fremme noen endringsforslag om atomkraft, selv om GU har politikk på dette feltet. Vi anser feltet som svært kontroversielt og skadelig for GUs gjennomslagskraft i øvrige saker, og frykter at atomkraftsaken kan bli dominerende i mediebildet før og under landsmøtet uten at vi egentlig ønsker det.

I programutkastet er det foreslått at Norge skal bruke 1% av BNI på bistand. GUs vedtatte politikk er 3%, men her har vi foreslått 2% for å øke sjansene for gjennomslag.

Hva har vi prioritert?

Til tross for at vi har prøvd å skrelle vekk en del forslag og redusere antallet, står vi fortsatt igjen med mange endringsforslag. Enkelte politikkfeltet peker seg ut som områder der vi har flere, radikale forslag:

- Transportpolitikk (strengere restriksjoner på bil og fly)
- Boligpolitikk (vi foreslår å si ja til nasjonal boligskatt, programutkastet sier nei)
- Dyrevelferd (vi foreslår helvegetariske kantiner og utfasing av dyrehager)
- Studentpolitikk (vi foreslår vesentlig høyere studiestøtte)
- Antirasisme (mange nye punkter fra antirasistisk plattform)
- Bistand (flere punkter fra bistandspolitisk plattform)

I tillegg er det flere enkeltforslag som er kontroversielle og som vil kreve en del jobb å få gjennom. Her vil vi særlig trekke fram forslaget vårt om en mildere politikk for kortere arbeidstid: MDG går inn for å redusere normalarbeidstiden, vi går inn for pilotforsøk.

Et annet kontroversielt punkt er forslaget vårt om at bedrifter som ikke er netto nullutslipp innen 2035 ikke skal kunne ta ut overskudd. Dette er et punkt vi må vurdere om vi skal prioritere, fordi det potensielt vil koste mye jobb å få gjennomslag for. Vi har foreslått å oppjustere årstallet fra landsstyrevedtatte 2030 til 2035 for at det skal harmonere med oljesluttdatoen.

Vårt eneste forslag på helsekapittelet handler om obligatorisk vaksinasjon. Dette er kontroversielt innad i MDG og er en debatt som potensielt kan ta stor plass på landsmøtet.

Punkter til diskusjon

- Hvordan kan vi skrelle ned på antall forslag? Hvilke endringsforslag er såpass pirkete/detaljfokuserte at vi kan droppe dem?
- Hvilke endringsforslag kan potensielt gjøre oss upopulære i MDG?
- Hvilke kontroversielle endringsforslag bør vi prioritere, hvilke bør vi velge bort?
- Mangler vi forslag på noe viktig GU-politikk?

Forslag til vedtak

F1: Sentralstyret innstiller til Grønn Ungdoms landsstyre på å foreslå de etterfølgende endringsforslagene til MDGs landsmøte 2021.

Vedlegg

1 - Endringsforslag til MDGs arbeidsprogram for MDGs landsmøte 2021

Med vennlig hilsen

Hulda Holtvedt,
talsperson

Oslo, 11. januar 2021

ENDRINGSFORSLAG TIL ARBEIDSPROGRAMMET

Kapittel: Natur og miljø

Underkapittel 1 – Livskvalitet framfor overforbruk

Punkt 21, linje 154

Eksisterende punkt: At alle offentlige kantiner minst én dag i uka skal servere kun plantebasert mat, og alltid skal ha et fristende vegetar- og vegantilbud.

Endringsforslag: **At alle offentlige kantiner skal være helvegetariske. De skal også ha tilbud om veganske alternativer.**

Kapittel: Klimapolitikk

Underkapittel 6 – Klimapolitikk i tråd med Parisavtalen

Punkt 1, linje 504

Eksisterende punkt: Redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 prosent innen 2030 og 95 prosent innen 2035 i forhold til 1990-nivå.

Tilleggsforslag: Redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 prosent innen 2030 og 95 prosent innen 2035 i forhold til 1990-nivå. **Norge skal nå netto nullutslipp innen 2040.**

Punkt 15, linje 554

Eksisterende punkt: Stanse fossilbasert cruisetrafikk i Norge til fordel for bærekraftig transport og reiseliv.

Endringsforslag: **Avvikle cruisetrafikken i Norge så fort som mulig.**

Nytt punkt:

At bedrifter som fortsatt har netto klimagassutslipp i 2035 ikke skal kunne ta ut overskudd.

Kapittel: Transport

Underkapittel 11 – Kollektivtransport

Punkt 7, linje 865

Eksisterende punkt: At staten skal stå for minst 80 prosent av store kollektivinvesteringer i byene.

Tilleggsforslag: At staten skal stå for minst 80 prosent av store kollektivinvesteringer i de store byene, **uten øvrige betingelser**.

Underkapittel 13 – Veitrafikk

Nytt punkt:

Jobbe for å redusere utslippene fra biltrafikken med 95% innen 2030.

Nytt punkt:

Endre plan- og bygningsloven slik at det ikke kan gis tillatelse til å bygge boliger eller andre bygg hvis det kan stride med gjeldende trafikkreduksjonsmål.

Punkt 5, linje 952

Eksisterende punkt: Gå mot alle kapasitetsøkende motorveier.

Endringsforslag: Gå mot alle kapasitetsøkende **bilveier**.

Punkt 6, linje 954:

Eksisterende punkt: Redusere biltrafikken i og rundt byene med minst 20 prosent i løpet av stortingsperioden og en tredjedel innen 2030. (*Likelydende punkt kap. 6*)

Endringsforslag: Redusere biltrafikken i og rundt byene med minst **30 prosent** i løpet av stortingsperioden og **60 prosent** innen 2030.

Punkt 15, linje 980

Eksisterende punkt: Fase ut salg av nye fossile personbiler innen 2023, nye fossile varebiler innen 2025 og halvparten av nye fossile lastebiler innen 2027.

Endringsforslag: Fase ut salg av nye fossile personbiler **så fort som mulig**, nye fossile varebiler og busser **innen 2023** og halvparten av fossile lastebiler innen 2027.

Punkt 19, linje 992

Eksisterende punkt: Trappe opp avgiftene på fossilt drivstoff og øremerke påslaget til klimabelønning og tiltak som fremmer miljøvennlige alternativer.

Endringsforslag: Trappe opp avgiftene på fossilt drivstoff **kraftig** og øremerke påslaget til klimabelønning og tiltak som fremmer miljøvennlige alternativer.

Punkt 21, linje 999

Eksisterende punkt: Stille krav om utslippsfrie kjøretøy i alle offentlige kontrakter og anbud.

Tilleggsforslag: Stille krav om utslippsfrie kjøretøy i alle offentlige kontrakter og anbud. **Alle offentlig eide biler skal være elektriske innen 2025.**

Underkapittel 14 – Sykkel og gange

Nytt punkt:

Øke kvaliteten på sykkelopplæringen i skolen ved å tilgjengeliggjøre kompetanse fra frivilligheten, verne om gratisprinsippet i sykkelopplæringen og vurdere et timetallskrav til sykkelopplæring i kroppsøvfaget.

Underkapittel 16 – Luftfart

Punkt 7, linje 1141

Eksisterende punkt: Avvikle ordningen med taxfree-handel på flyplasser og redusere taxfree-kvoten til et minimum.

Tilleggsforslag: Avvikle ordningen med taxfree-handel på flyplasser, redusere taxfree-kvoten til et minimum **og innføre taxfree-ordning på grensekryssende langdistansetog.**

Nytt punkt:

Avvikle de fossile flyrutene på strekningene Oslo-Bergen, Oslo-Trondheim, Oslo-Stavanger, Oslo-Stockholm og Oslo-København innen 2030.

Kapittel: Økonomi

Underkapittel 18 – Grønn styring av økonomien

Punkt 5, linje 1231

Eksisterende punkt: Samarbeide med partene i arbeidslivet om å redusere normalarbeidstiden, med stor fleksibilitet for den enkelte arbeidsplass for hvordan arbeidstid og arbeidstidsreduksjon skal organiseres.

Endringsforslag: Samarbeide med partene i arbeidslivet om **pilotprosjekter for redusert arbeidstid.**

Underkapittel 19 – Skatter og avgifter

Punkt 11, linje 1354

Eksisterende punkt: Beholde lav skatt på pimærboliger og si nei til en nasjonal eiendomsskatt, men gi kommunene større frihet til å bestemme nivået på eiendomsskatten selv.

Endringsforslag: **Heve det nasjonale taket for eiendomsskatt til 8 promille og innføre en moderat nasjonal boligskatt, men skjerme lavinntektshusholdninger.**

Punkt 11, linje 1375

Eksisterende punkt: Innføre en sosialt omfordelende arveavgift med høyt bunnfradrag.

Tilleggsforslag: Innføre en sosialt omfordelende arveavgift med høyt bunnfradrag, **og med en ekstra progressiv sats for arv over 20 millioner.**

Nytt punkt:

Fjerne formuesskatten for arbeidende kapital for oppstartsbedrifter de første tre årene.

Nytt punkt:

Verdsette fritidsboliger og fritidsbåter til 100% av markedsverdien.

Underkapittel 21 – Handel og internasjonal økonomi

Punkt 2, linje 1475

Eksisterende punkt: At Norge blir en pådriver for at eksisterende og nye handelsavtaler respekterer og støtter menneskerettigheter og nasjonalt demokrati, og ikke undergraver utviklingslands muligheter til å bygge opp en egen industri og matproduksjon.

Tilleggsforslag: At Norge blir en pådriver for at eksisterende og nye handelsavtaler respekterer og støtter menneskerettigheter og nasjonalt demokrati, og ikke undergraver utviklingslands muligheter til å bygge opp en egen industri og matproduksjon. **Eksempelvis skal handelsavtalen mellom Norge og Kina inneholde krav om en bedret menneskerettighetssituasjon i landet.**

Kapittel: Mat og bioøkonomi

Underkapittel 32 – Oppdrett og havbruk

Punkt 2, linje 2266

Eksisterende punkt: Kun gi nye konsesjoner til lukkede oppdrettsanlegg og kreve lukket teknologi på alle eksisterende anlegg innen 2030. Vekst på eksisterende anlegg før 2030 skal ikke tillates, med mindre de har null utslipp, null lus, null rømming og lav dødelighet. (Likelydende punkt kap. 3)

Endringsforslag: Kun gi nye konsesjoner til lukkede oppdrettsanlegg og kreve lukket teknologi på alle eksisterende anlegg **innen 2025**. Vekst på eksisterende anlegg før 2030 skal ikke tillates, med minde de har null utslipp, null lus, null rømming og lav dødelighet.

Punkt 19, linje 2314

Eksisterende punkt: At norsk oppdrettsnæring skal legges til rette for nulltap av fosfor.

Endringsforslag: **Legge til rette for nulltap av fosfor fra norsk oppdrettsnæring, blant annet ved å ta initiativ til en nasjonal fosforplattform som forener bransjene, myndigheter og forskningsmiljøer.**

Kapittel: Dyr

Underkapittel 33 – Dyrevern- og velferd

Punkt 35, linje 2448

Eksisterende punkt: Skjerpe regelverket for å hindre at dyr utnyttes i underholdningsøyemed.

Endringsforslag: **Fase ut dyrehager, kommersielle akvarium og bruk av dyr i sirkus. Naturparker som jobber med bevaring av artsmangfold i norsk natur og besøksgårder bør fortsatt tillates.**

Nytt punkt:

At Norge skal være et foregangsland innen forskning på laboratoriedyrket kjøtt.

Nytt punkt:

Forby reklame for kjøtt. Kjøttprodusenter med særlig god dyrevelferd og ressursutnyttelse skal unntas forbudet.

Kapittel: Lokalsamfunn

Underkapittel 36 - Boligpolitikk

Punkt 3, linje 2629

Eksisterende punkt: Bekjempe boligspekulasjon og begrense prisveksten på boliger, blant annet gjennom gradvis å fjerne rentefradraget for boliglån og utrede økt beskatning på sekundærboliger. (Likelydende punkt kap. 19)

Endringsforslag A: Bekjempe boligspekulasjon og begrense prisveksten på boliger, blant annet gjennom gradvis å fjerne rentefradraget for boliglån, **øke formuesverdien av primærbolig til 40%** og utrede økt beskatning på sekundærboliger. (likelydende punkt i kap. 19)

Endringsforslag B: Bekjempe boligspekulasjon og begrense prisveksten på boliger, blant annet gjennom gradvis å fjerne rentefradraget for boliglån, **øke formuesverdien av primærbolig til 40%** og utrede **øke** beskatning på sekundærboliger. (likelydende punkt i kap. 19)

Punkt 13, linje 2662

Eksisterende punkt: Fjerne det nasjonale taket for kommunal eiendomsskatt.

Endringsforslag: **Heve det nasjonale taket for eiendomsskatt til 8 promille og innføre en moderat nasjonal boligskatt, men skjerme lavinntektshusholdninger.**

Nytt punkt:

Senke dokumentavgiften til 1,5%.

Punkt 8, linje 2648

Eksisterende punkt: Utvide ordningen med startlån og vurdere å gjøre vilkårene mer gunstige for å hjelpe førstegangsetablerere å komme inn på boligmarkedet.

Tilleggsforslag: Utvide ordningen med startlån og vurdere å gjøre vilkårene mer gunstige for å hjelpe førstegangsetablerere å komme inn på boligmarkedet, **for eksempel ved å gi kommuner mulighet til å kreve at en bestemt prosentandel av nybygg skal selges til redusert pris og/eller med førsterett til førstegangskjøpere i nye utbyggingsprosjekter.**

Nytt punkt:

Frata kommunene retten til å gi dispensasjon fra boplikten på landbrukseiendommer og flytte denne makta til Fylkesmannen.

Kapittel: Arbeid og velferd

Underkapittel 37 – Arbeidsliv- og vilkår

Nytt punkt:

Kreve åpenhet og innsyn i pengestrømmene til plattformsselskaper, for å motarbeide skatteunndragelse og svart arbeid.

Nytt punkt:

Øke fagforeningsfradraget.

Kapittel: Oppvekst og utdanning

Underkapittel 43 – Videregående opplæring

Nytt punkt:

Tilrettelegge for at skoler med begrenset elevgrunnlag i spredtbebygde områder tildeles sjeldne linjer, og bruke lokale kultur-, næringslivs- og naturgitte forutsetninger for å gi et unikt tilbud som kan tiltrekke elever utover sitt nærområde.

Nytt punkt:

Heve borteboerstipendet for videregående elever.

Underkapittel 44 – Høyere utdanning og studenter

Punkt 4, linje 3190

Eksisterende punkt: Bygge minst 3000 studentboliger i året inntil en nasjonal dekningsgrad på 20 prosent er nådd, og satse på rehabilitering av eksisterende studentboliger.

Endringsforslag: Bygge minst **4000** studentboliger i året inntil en nasjonal dekningsgrad på 20 prosent er nådd, og satse på rehabilitering av eksisterende studentboliger.

Punkt 2, linje 3186:

Eksisterende punkt: Sikre stabil utvikling av studiestøtten ved å knytte denne til folketrygdens grunnbeløp.

Endringsforslag: **Heve studiestøtten til 1,5 G i året og fordele den over 12 måneder.**

Nytt punkt:

Tilby studenter som ikke fullfører graden sin grunnet omstendigheter utenfor deres kontroll å få lån omgjort til stipend.

Nytt punkt:

Sikre at alle studenter har gratis tilgang til nødvendige læremidler gjennom biblioteks- og/eller låneordninger, og i større grad ta i bruk digitale læremidler og læremidler med fri lisens.

Helse og omsorg

Underkapittel 45 – Folkehelse

Punkt 13, linje 3302

Eksisterende punkt: Sette av midler til et vokenvaksinasjonsprogram, med invitasjon til oppfriskningsvaksiner for voksne.

Endringsforslag: **Øke vaksinasjonsgraden ved å gjøre barnevaksinasjonsprogrammet obligatorisk, gjøre influensavaksinen gratis, gjøre hepatitt A-vaksinen gratis for menn som har sex med menn og** sette av midler til et voksendvaksinasjonsprogram med invitasjon til oppfriskningsvaksiner for voksne.

Kapittel: Kultur

Underkapittel 55 – Friluftsliv

Nytt punkt:

Ta vare på og bygge opp om biologisk mangfold og vakre trasear rundt turstiene.

Nytt punkt:

At kommunene skal ha konkrete planer for turtilbudet for brukergrupper med spesielle behov, og tilgjengeliggjøre turstiene gjennom god opplysning, skilting og merking.

Nytt punkt:

Kreve at kildesortering for hytter skal være like god som for husstander, og etablere ordninger for levering av brukte møbler og utstyr fra hytter til gjenbruk.

Kapittel: Deltagelse, mangfold og likeverd

Underkapittel 58 – Lik rett til helse og selvbestemmelse

Nytt punkt:

Aktivt jobbe for markedsføringsregler, også for aktører på sosiale medier, som beskytter barn og unge mot kroppspress og annen negativ påvirkning. I tillegg til å sikre overnasjonale reguleringer innenfor internettbasert markedsføring.

Nytt punkt:

Gi gratis prevensjon og graviditetstester til alle under 30 år, i tillegg til å styrke ordningene med å promotere langtidsvirkende prevensjon.

Underkapittel 59 – Sikkerhet og trygghet for alle

Nytt punkt

Motarbeide alle forsøk på å innføre tiggeforbud og arkitektur som er hjemløsfiendtlig.

Punkt 2, linje 4243

Eksisterende punkt: Styrke arbeidet mot rasisme, antisemittisme og annen kulturell eller etnisk basert diskriminering i arbeidslivet, på boligmarkedet og i skole, politi og helsevesen.

Tilleggsforslag: Styrke arbeidet mot **og forskningen på** rasisme, antisemittisme og

annen kulturell eller etnisk basert diskriminering i arbeidslivet, på boligmarkedet og i skole, politi, rettsvesen og helsevesen, **samt kartlegge dobbeltminoriteters levekår.**

Nytt punkt:

Endre markedsføringslovens §2 annet ledd, slik at det gjøres ulovlig å spille på rasistiske stereotypier i markedsføring. Markedsføring skal ikke fremme støtende eller nedsettende karakteristikk av etniske minoritetsgrupper.

Nytt punkt:

Motvirke rasisme på boligmarkedet gjennom anonymisering av identitet, oppfølging av profesjonelle leietakere og sterkere sanksjoner mot diskriminering på boligmarkedet.

Nytt punkt:

Styrke den flerkulturelle kompetansen i helsevernet og sikre at helsefaglig informasjon er tilgjengelig på flere språk.

Nytt punkt:

Styrke arbeidet mot rasisme i skolen og heve kompetansen til lærere på feltet.

Nytt punkt:

Motvirke rasisme i arbeidsmarkedet gjennom å innføre anonyme jobbsøknader i offentlig sektor og kreve at arbeidsgivere i offentlig sektor rapporterer om mangfold på arbeidsplassen sin.

Nytt punkt:

Styrke og tydeliggjøre rasismeparagrafen slik at det blir enklere å rettsforfølge hatefulle ytringer, og regulere teknologiselskaper som Facebook og Youtube for å sikre at rasistiske og antisemittiske ytringer og konspirasjonsteorier ikke spres gjennom selskapenes algoritmer.

Underkapittel 60 - Integrering

Nytt punkt:

Evaluere ordningen med mottaksklasser og jobber for at ordningen ikke fører til segregering.

Underkapittel 61 – Urfolk og nasjonale minoriteter

Nytt punkt:

Styrke undervisningen i skolen om diskriminering av ulike folkegrupper.

Nytt punkt:

Innføre en ordning med samiske observatører i Stortinget og gi sametinget forslagsrett i Stortinget..

Nytt punkt:

At Norge skal være en sterk stemme innad i Europa-samarbeidet for å sikre rom og romanifolks menneskerettigheter og formelle unnskyldninger og oppreisning for den urett som er begått mot dem.

Kapittel: Norge i verden

Underkapittel 70 – Internasjonalt samarbeid, fred og sikkerhetspolitikk

Nytt punkt:

At Norge skal sette prinsipper om frihet, demokrati og menneskerettigheter over hensynet til forholdet til Kina. For eksempel skal handelsavtalen mellom Norge og Kina inneholde krav om en bedret menneskerettighetssituasjon i landet.

Underkapittel 72 - Europapolitikk

Punkt 6, linje 5192

Eksisterende punkt: Støtte videreføring av EØS-avtalen, men være åpne for å bruke reservasjonsretten i avtalen, for eksempel mot direktiver som strider mot viktige klima- og miljøhensyn, eller som undergraver arbeiderrettigheter eller matsikkerhet.

Endringsforslag: Støtte videreføring av EØS-avtalen og **ikke reforhandle den**, men være åpne for å **med varsomhet** bruke reservasjonsretten i avtalen, for eksempel mot direktiver som strider mot viktige klima- og miljøhensyn, eller som undergraver arbeiderrettigheter eller matsikkerhet.

Underkapittel 73 – Asyl- og flyktningpolitikk

Nytt punkt:

Støtte opprettelse av et studieprogram som utdanner studenter til å kunne jobbe med humanitært feltarbeid.

Nytt punkt:

Fjerne kravet om selvforsørgelse og fjerne krav om bestått prøve i språk og samfunnskunnskap for å få innvilget permanent opphold og statsborgerskap. Krav om gjennomført opplæring bør fortsatt gjelde, men de fundamentale rettigheter som følger med særlig et statsborgerskap bør ikke være knyttet til et prøveresultat

Nytt punkt:

Fjerne avgiften for å søke om permanent oppholdstillatelse.

Underkapittel 74 – Global utvikling og humanitær bistand

Punkt 1, linje 5347

Eksisterende punkt: At minst én prosent av nasjonalinntekten skal gå til humanitær bistand og utviklingsbistand.

Endringsforslag: **At Norge skal bruke 2% av BNI på bistand årlig.**

Nytt punkt:

At norsk bistand skal skilles fra utenrikspolitik og bistanden skal alltid gis i samsvar med de behov og prioriteringer som mottakerlandet har. Norge skal jobbe for at dette blir en internasjonal norm.

Nytt punkt:

At norsk bistand og handelspolitikk må bidra til avkolonisering, og være et alternativ til Kinas aggressive investeringspolitikk.

Nytt punkt:

At Norge bør gå inn for å støtte tidligere og nåværende kolonier i deres krav om reparasjoner, spesielt gjeldssletting.

Nytt punkt:

At norsk utenriks-, handels og energipolitikk må føye seg etter bistandsmålene sånn at politikken blir mer samstemt.

Nytt punkt:

Stille krav om dokumentasjon, både kvantitativ og kvalitativ, av hva bistandspengene brukes til.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem
Dato 07.01.20
Saksnr SST-1-21-025

grønn
ungdom

POLITISK UTTAELSE:

LANDBRUKSPOLITISK PLATTFORM

Bakgrunn og prosess

Programkomiteen til Miljøpartiet de Grønne har gitt ut sitt førsteutkast til partiprogrammet som skal vedtas på MDGs landsmøtet i mars 2021. Der står det mye bra politikk, og noe som kan bli bedre. Uansett hva som bør og ikke bør endres, kommer det til å komme store diskusjoner i partiet før og på landsmøte om hvordan partiprogrammet skal bli til slutt. For at GU skal kunne stå som en samlet front og få gjennomslag på MDGLM er det derfor nyttig å ha vedtatt og profilert politikken vår så godt som mulig før den tid.

Vi i landbruks- og dyrevernpolitisk utvalg for 2020 har derfor bestemt oss for å lage en landbrukspolitisk plattform basert på kapittel 29. Jordbruk og 30. Skogbruk i programutkastet til MDG, i tillegg til de delene av kapittel 33: Dyrevern og velferd som omhandler landbrukspolitikk. Sakspapiret under vil forklare grunnlaget for de endringene vi har gjort i plattformen. Noen endringer er redaksjonelle endringer for å forenkle og spisse budskapet i plattformen, mens andre er reell ny politikk.

Dette blir derfor et litt annerledes saksframlegg enn det er tradisjon for i Grønn Ungdom, der vi ikke kommer til å redegjøre for alle punktene i plattformen, men bare der vi er uenig med innstillingen fra programkomiteen. Vi har vurdert å fjerne punktene vi ikke har vært uenige eller tatt stilling til fra plattformen, men mener det er nyttig å også inkludere disse, ettersom det ikke er gitt at GU er enige med de andre punktene, selv om vi i utvalget ikke har sett på dem som kontroversielle. **Punktene i fet skrift er punktene vi har lagt til eller endret.**

Der vi har ett standpunkt fra før (fks GMO eller soya), har vi ikke inkludert i plattformen, ettersom plattformen er til for å avklare der vi ikke har politikk, i tillegg til at vi ser på det som en dårlig bruk av landstyreets tid å legge opp til omkamper på disse temaene.

Plattformen ble ferdigstilt i høst, før opplegget for programinnspill ble ferdigstilt. Det er derfor ingen automatikk i at vi skal sende inn alle endringsforslagene som landstyre

kommer opp med, men behandlingen betyr at vi har flere godt forankrede primærstandpunkt. Det betyr at selv hvis vi velger å ikke sende inn alle endringene vi vedtar, har vi fortsatt bedre føling på hvor GU står i flere av disse spørsmålene.

Avgift og moms

Drøfting

Landbruket står for store klimagassutslipp både globalt og nasjonalt ¹. For å nå 1,5 gradersmålet må vi drastisk kutte utslipp, noe det er naturlig at også gjelder jordbruk. For å gjøre det må vi blant annet gjøre det dyrere å produsere og kjøpe mat med høye klimagassutslipp, og billigere å kjøpe mat med lavere. Derfor har vi gjort endringer i avgiftspolitikken i plattformen.

I andre kulepunkt har MDG gått for en formulering som lyder “Gjøre landbruket fossilfritt innen 2030 blant annet ved å subsidiere innkjøp av nullutslippstraktorer og avgiftsbelegge CO₂-utslipp.” Det er utvalgets vurdering at formuleringen slik den foreligger i programutkastet ikke gjør det tydelig nok at den drastiske økningen i klimaavgifter vi vil gjennomføre i resten av samfunnet også skal gjelde for landbrukssektoren. Det er derfor saksbehandlers konklusjon at det ville forbedre dette punktet ved å endre punktet fra “å avgiftsbelegge CO₂-utslipp” til “drastisk øke avgiften på CO₂-utslipp.”. Vi har også valgt å gjøre dette til ett eget punkt.

I kulepunkt 3 har programkomiteen instilt på at MDG skal gå inn for å fjerne momsen på frukt, grønt og bær. Moms(eller merverdiavgift), er en flat avgift på 25% av varens verdi, som må betales på alle varer i Norge (med noen få unntak). MDG mener at det er klokt å fjerne momsen på det vi skal produsere og spise mer av (frukt grønt og bær). Det mener vi er ett fornuftig tiltak, men vi mener samtidig at det også bør gå andre veien, der vi øker momsen på kjøtt, den matvaren som har klart størst klimaavtrykk. Kjøttproduksjon er den delen av landbruket med klart høyest klimagassutslipp², og regjeringas “klimakur” har pekt på ett lavere kjøttkonsum som nødvendig for å kutte nok klimagassutslipp innen 2030³. Vi ønsker å gjøre det mye gjennom en CO₂-avgift slik som det som blir sagt i andre kulepunkt, men en momsøkning på kjøtt vil også være et svært treffsikkert tiltak for å redusere kjøttkonsumet. Vi har også vurdert en økning på momsen som et enklere tiltak å kommunisere enn en økning i CO₂ avgiften, selv om vi støtter begge.

Men klima er ikke eneste grunn til at vi ønsker å gjøre dette. MDG og Grønn Ungdom er ett av få partier i Norge som mener at dyr har en egenverdi, og at kjøttproduksjon ikke kan forsvares hvis dyrevelferden ikke er god. Det betyr også at hvis vi øremerker midlene staten får fra en økning av momsen til å gjennomføre dyrevelferdstiltak slår vi to fluer i en smekk: Reduserer klimaavtrykket til landbruket og forbedrer dyrevelferden.

Tollvern og handel

En negativ side ved alle tiltakene nevnt over er at de fleste matvarer vil bli dyrere for kundene i landet. Dette vil gå aller verst ut over de som har aller minst fra før, som vil måtte bruke en enda større andel av inntekten sin på matvarer. På den andre siden har

¹ <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/statistikker/klimagassn/aar/2019-11-01>

² <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-jordbruk/>

³ https://www.nrk.no/norge/klimakur-2030_-mer-strom-og-mindre-kjott-kan-fa-norge-i-mal-1.14883788

MDG lenge ligget på en linje der økonomisk ulikhet skal håndteres over skatteseddelen, og ikke gå ut over en ambisiøs klimapolitikk. Saksbehandlers konklusjon er derfor at denne politikken er i tråd med resten av vår politikk og klimamålene vi har satt oss.

Et problem denne politikken kan skape er at norsk mat blir mindre konkurransedyktig, ettersom økte inntekter til bonden etter alt å dømme vil sørge for samlet økte kostnader til norskproduserte varer i forhold til utenlandske importvarer, som igjen vil sørge for at norske bønder blir utkonkurrert av utenlandske varer. Det finnes flere løsninger på dette.

Den første er å styrke tollvernet. Tollvern betyr at man må betale ekstra for varer man importerer fra andre land. Tollvern sørger generelt for en mindre effektiv økonomi, men kan være nyttig for å beskytte enkelte viktige men fortsatt sårbare deler av økonomien. I Norge i dag har vi et sterkt tollvern på landbruksvarer. Det har vi for å sikre at norske bønder kan konkurrere med utenlandske landbruksprodukter, som produserer sin mat i mindre vanskelige forhold lenger sør. Norge er allerede et dyrt land å drive landbruk i, og vi vil ha problemer med å opprettholde et norsk landbruk i like stor grad som i dag uten et slikt tollvern⁴. Et styrket tollvern kan derfor gjøre at norsk landbruk kan fortsette å være konkurransedyktig også med større inntekter til bonden.

Samtidig kan et styrket tollvern også være problematisk. For det første sørger det som sagt for en mindre effektiv økonomi, men det kanskje viktigste argumentet mot å gjøre dette er at å endre på tollsatsene våre kan sørge for reaksjoner fra de som får økte satser (primært EU). Det er presedens for at EU svarer med å øke sine tollsatser mot land som øker sine, som da de økte tollsatser mot USA da president Trump gjorde det samme. Norge har gjennom EØS-avtalen fri handel (handel uten toll) på mange varer, men slike tollsatser vil for eksempel kunne gå ut over norsk fiskeri.

Derfor mener saksbehandler at det ikke er en god løsning å øke tollsatsene. Å subsidiere bønder gjennom økte tilskudd og støtteordninger for omstillingen til ett mer klima og dyrevennlig landbruk, som vil gjøre det økonomiske presset lavere. Disse subsidiene kan ta form av både økte tilskuddsmidler til omstilling, men også som direkte pengeoverføringer til bøndene. I og med at disse pengene også må komme fra ett sted, mener saksbehandler at det er en god løsning at de kommer fra de økte karbonavgiftene og momsene på landbruket, men ikke være bundet til hvor mye en har betalt i avgift. Selv om man kan argumentere for at denne typen løsning vil gjøre at avgiften svir mindre for de som forurenser, gjør den det ikke mindre lønnsomt å gjøre produksjonen sin mindre karbonintensiv. Det betyr at det blir en jevnere balanse mellom pisk og gulrot, noe som også kan gjøre det lettere å få implementert.

Et område saksbehandler mener tollsystemet trygt kan brukes som virkemiddel er i dyrevelferd, der vi kan gi tollfordeler til land som har strengere krav enn Norge.

Kortreist og økologisk mat

I programutkastet står det følgende punkt: "At stat, kommuner og fylker bruker innkjøpsmakten sin til å velge kortreist, plantebasert, sunn og økologisk mat i egen virksomhet, institusjoner og foretak."

⁴ <https://www.landbruk.no/internasjonalt/hvorfor-har-vi-tollvern/>

Dette er i all hovedsak et godt punkt, som vi stiller oss bak. Kortreist mat kan være mer miljøvennlig⁵, og plantebasert mat er på generelt grunnlag både sunnere og mer miljøvennlig. Grunnen til at vi har valgt å spesifisere at dette kun skal gjelde for det som er mest miljøvennlig er at det i noen tilfeller er mindre miljøvennlig å produsere mat lokalt enn å importere, blant annet på grunn av energibehov i produksjonen. Framtiden i våre hender har gått inn for å skrote hele begrepet på grunn av hvor lite treffsikkert det er for å måle klimagassutslippene fra produksjonen av maten⁶. Dette er relevant, og det er saksbehandlers syn at vi i all hovedsak støtter handel av kortreist mat av bærekraftshensyn, noe som gjør at vi mener det er hensiktsmessig å spesifisere dette i punktet.

Ressursutnyttelse

Bakgrunn

Endringer i været og klimaet gjør det mer uforutsigbart og drive jordbruk, og presset på matjorden og det økte behovet for mat blir stadig større. I møte med klimakrisa er landbruket i Norge dårlig rustet. Norge har gjennom både blå og rødgrønn regjering aktivt ført en landbrukspolitikk som baserer seg på å importere soya fra Brasil for å få billigst mulig kjøtt. Selvforsyningsgraden til Norge er på 50%⁷, og vi vil derfor ha et stort humanitært problem med å gi føde til sine innbyggere dersom en situasjon som hindrer import av mat skulle skje. Dekningsgraden, som vil si hvor stort selvbergingsgrad vi har mulighet til å ha, er på 90%. I en verden med mer klimaendringer er Norge et land som globalt er godt relativt godt rustet til å fortsatt kunne gi mat til innbyggerne, fordi vi har penger nok til å konkurrere om mat, og å kjøpe mat fra land som selv sliter.

Drøfting

9%⁸ av verdens befolkning, her omkring flest barn, lider av underernæring. Det er noe saksbehandler mener Grønn Ungdom ikke kan leve med. Problemet er ikke at det er for lite tilgang til mat, men at vi bruker store områder som kunne blitt brukt til å dyrke menneskemat, til å dyrke dyrefôr. Det globale kjøttkonsumet er for høyt, samtidig som det tærer på matjorden, regnskogen og naturressursene vi har tilgjengelig på jorden. Den industrielle metoden å drive landbruk på er ikke bærekraftig.

Mens konsumet av husdyr som er egnede til å beite, slik som storfe, sau og geit, går ned, skyter konsumet av svin og fjørfe i været. Der hvor storfe har en diett bestående i underkant av 50% kraftfôr, utgjør andelen for svin, kylling og verpehøns tilnærma 100%.⁹ Av dette kraftfôret er en betydelig del importert, og aller dårligst ut kommer fjørfeproduksjonen. Å senke importen og samtidig utnytte beitearealene mer er viktig både i et klima- og naturperspektiv.

Store deler av det som før ble brukt som beiteareale gror igjen som en direkte konsekvens av at myndighetene i år etter år har gjort det mer lønnsomt og mate

⁵ <https://naturvernforbundet.no/telemark/nyheter/kortreist-mat-article19235-1844.html>

⁶ [Er kortreist mat mer miljøvennlig? - Framtiden i våre hender](#)

⁷ <https://www.landbruk.no/bioekonomi/hva-er-egentlig-selvforsyningsgrad/>

⁸ <https://www.nrk.no/nyheter/690-millioner-gar-sultne-til-sengs-1.15088813>

⁹ Tabell 1, s. 7, Kjøttets Tilstand 2020, Animalias årlige rapport om kjøtt
<https://www.animalia.no/contentassets/3dce35cde68a47b091097fa8c6ec2dd5/kt20-komplett-origi-web.pdf>

husdyrene sine med kraftfôr¹⁰. Dette har igjen ført til økt kjøttproduksjon som følge av at dyrene vokser fortere, som igjen fører til billig kjøtt. Grønn Ungdom burde som det beste partiet på dyrevelferd og natur og klima mene at kjøtt må bli en luksusvare, en vare som man ikke skal ta seg råd til å spise hver dag. Dyrere kjøtt fører til mindre etterspørsel og mindre produksjon som igjen fører til mindre import av soya fra Brasil. At det skal lønne seg at dyrene beiter er et viktig poeng og ta med seg inn i den beste landbrukspolitikken.

Det blir mindre matjord!

Det blir stadig mindre jord og dyrkningsområder hvor det er mulig og dyrke mat til mennesker, som for eksempel grønnsaker og korn. Det er en farlig utvikling! Matjorden bli svært ofte offer for byggeprosjekter, eller store områder blir spaltet i mindre områder. Grønn Ungdom burde gå i bresjen for å mene at vi vil ha nullvisjonsmål om tap av matjord. Det er en ide som mange i partiet har lufta tidligere, både på lokalt og nasjonalt nivå. Vi mener nullvisjonsmålet burde få forankring i partiprogrammet. Uten områder og dyrke mat, er det umulig og kunne brødfø verden. Når vi snakker om matjord snakker vi også om selvbergingsgrad. Om en uforutsett situasjon hadde oppstått, hvor mange ville vi klart å brødfø på norske ressurser? Svaret er mindre enn halvparten¹¹. Å jobbe for større selvbergingsgrad kan en dag være spørsmål om liv og død for noen.

Matjord er viktig av mange grunner. Den er mulig og dyrke menneskemat på. Den har et rikt biomangfold. Den tar flerfoldige år å bygge opp. Den stabiliserer jorden og forhindrer overflod og ekstrem tørke. Verdien av matjorden må også gis ut i fra hva den blir erstattet med. Ofte er det asfalt, boliger eller infrastruktur. Kampen om å verne matjorden er en kamp hvor vi i stor grad har «landbruksnorge»¹² og bønder på vårt lag.

En vanskelig problemstilling for matjorden er at det er for det meste kommunene som råder over arealet sitt og vedtar arealplaner. For alle kommunale folkevalgte er det lett å tenke at tenke at areal til utvikling av kommunen er det som gagnar den mest. Å være blind for at det ikke kun i den ene kommunen blir ofret mye matjord, gjør at mange ikke klarer å se det store bildet.

Likevel er kommunenes selvråderett viktig. Om man for eksempel legger ned et absolutt forbud mot nedbygging av matjord, vil dette derfor kunne oppfattes som et overtramp mot kommunene. Kan man finne andre måter å forebygge nedbygginga av matjord? Blant de tiltaka en del utbyggere selv har foreslått er flytting av matjord. Jorda kan i teorien flyttes fra et sted til et annet, men i praksis er dette ressurskrevende. Dessuten er praksisen noe tvilsom, da gode dyrkingsvilkår også henger sammen med solforhold og skjerming fra vind og vær. Det er også mulig å erstatte «gammel» matjord ved å dyrke ny, men dette vil medføre store tap av biodiversitet.

¹⁰ [Norge gror igjen \(aftenposten.no\)](https://www.aftenposten.no)

¹¹ <https://www.landbruk.no/bioekonomi/hva-er-egentlig-selvforsyningsgrad/>

¹² Folk som er tett på landbruket, enten via arbeidslivet eller interesser. Folk vi på slang ville kalla «Folk som har greie på det».

Seterdrift

Bakgrunn

For å bedre ressursutnyttelsen i landbruket må man bruke den beitemarka man har til rådighet. Seterdrifta vil være en naturlig del av en slik endring. Det er mange gode grunner til å omfavne seterdrifta, og mange av punktene blir framheva i Alliansen Ny Landbrukspolitikks seterpolitiske melding.¹³ Grunnen til at vi viser til denne organisasjonen er at GU er tilslutta ANL, og det er allerede lagt ned et solid arbeid fra dem med hensyn til utarbeiding av punkter for å ivareta seterdrifta.

Drøfting

Seterdrift er viktig. Den bidrar til bedre ressursutnyttelse ved å bruke beiteressurser som ellers ikke er til gagn. Beitet forebygger gjengroing av natur og ivaretar slik et kulturlandskap hvor en rekke trua arter har sine hjem. Omfanget av seterdrift har vært avtagende i lang tid, økonomisk utkonkurreres den av subsidiert kraftfôr, og sammenligna med andre driftsformer kreves nok noe mer arbeid.

Det er flere måter å gjøre seterdrift mer lønnsomt, den "enkleste" er selvfølgelig og gi penger til bruksforma, hvilket vi godt kan gjøre. En annen ting man kan gjøre er å verne "seter"-betegnelsen. Per i dag kan produkter slik som "seterrømme" bruke betegnelsen uten at noen av kyra har vært på eller i nærheta av ei seter, dette betyr at det er vanskelig å skille produkter som faktisk er produsert på ei seter fra de som ikke er. En rekke andre matbetegnelser er alt beskyttet, dog stort sett stedsspesifikke betegnelser.

Det siste punktet saksbehandler vil framheve omhandler lokal produksjon av seterprodukter. De siste åra har omsetning av blant annet råmelk (upasturisert melk) vært et tema for hete diskusjoner i landbruket. Mattilsynet er skeptiske, og det er ikke ubegrunna. I perioden mellom 2007 og 2013 kunne EU dokumentere 27 sykdomsutbrudd blant sine medlemsland som følge av inntak av rå melk¹⁴. Dette stopper likevel ikke en rekke land i Europa fra å drive med lokal foredling, både Sveits og Tsjekkia har velfungerende lokal foredling med sentrale roller i den nasjonale matkulturen. Det er saksbehandlers konklusjon at dette til en grad

Skogbruk

Bakgrunn

Skogbruk er en essensiell del av landbruket, men glemmes noen ganger i møte med viktige spørsmål om insektsdød, skadelig avrenning fra gjødsling og dyrevelferd. Likevel kan ugunstig skogbruk ha negativ påvirkning i alle disse spørsmåla: Ensarta flatehogst kan bidra til insektsdød, gjødsling av skog gjennomføres i stor skala på tross av tvilsom nytte av dette, og mangelen på viktige naturtyper som følge av skogbruket bidrar til færre leveområder for en rekke dyr som allerede er trua.

Skogbruket har like fullt mange positive fasetter. Et velfungerende skogbruk er noe man kan høste et godt stykke inn i evigheta, og tremassen kommer til å bli en stadig viktigere

¹³ Seterpolitisk melding 2019 <http://landbruksalliansen.no/wp-content/uploads/2019/04/Setermelding-2019.pdf>

¹⁴ European Food Safety Agency <https://www.efsa.europa.eu/en/press/news/150113>

ressurs med utfasinga av olje og plast. I 2016 var omkring 20 000 personer sysselsatte innen skogbruk og treforedlingsindustri, ekskludert ringvirkninger for annet omliggende næringsliv. Skogbrukere kommer bedre ut i lønnsoversikter enn personer sysselsatte i plante- og husdyrproduksjon, det er altså en av de mer lønnsomme primærnæringene å arbeide innen i Norge.

Drøfting

Om fremmedarter i naturen skrives det i MDGs partiprogram for 2017-2021 under kapittelet *Livet på land* at De Grønne vil "Hindre nye, fremmede arter i å etablere seg i Norge og lage handlingsplaner for å bekjempe de mest skadelige svartelistede artene." Sitkagran, lutzgran, og vrifuru er alle blant de fremmede tresortene som først og fremst er innførte i Norge for skogbruk.¹⁵ I NIBIO sin rapport om bærekraftig skogbruk fra 2018 påpeker de at "Utenlandske treslag gir i mange områder økt skogproduksjon og kan på enkelte voksesteder være eneste alternativ, men bruken av dem er omdiskutert på grunn av endringer i landskap og skogøkosystem." Like fullt har artsdatabanken konkludert med at disse tresortene utgjør en svært høy risiko som følge av store muligheter for spredning og artenes evne til å fortrenge og skade naturtyper, slik som den sterkt trua kystlyngheia og andre sårbare miljøer.^{16 17} Denne konklusjonen fremsettes på tross av konservative estimater om spredning, og attpåtil mistenker man at det er store mørketall på spredning. Tidligere ville disse tresortene ha blitt definert som svartelista, men dette begrepet brukes ikke lengre av artsdatabanken, hvilket også gir grunnlag for å endre formuleringen i partiprogrammet. Ifølge NIBIO har i underkant av 1% av Norges produktive skogarealer en bestanddel av utenlandske treslag på over 50%.

I MDGs programutkast er den nye formuleringa at MDG vil "Forby planting av fremmede arter i skogbruket." Dette mener vi er en for svak formulering, og tar for lite hensyn til eksisterende beplanta arealer. Som følge av disse tresortene og lignende arters ødeleggelsespotensiale mener vi GU og MDG i tillegg til utplantingsforbud burde gå inn for komplett utfasing av de mest risikable (les svartelista) tresortene. Dessuten burde det lages handlingsplaner mot videre spredning av disse artene og muligens også for fjerning av allerede eksisterende "ville" forekomster. Selv om dette kan virke innlysende, må man huske på at dette vil være ett stort skifte, som hadde gjort at for eksempel edelgrana som et utenlandsk treslag ville blitt vurdert som en svært høy risiko om den var innført i dag.¹⁸ Siden arten ble innført før 1800 risikovurderes den likevel ikke på samme måte, og dens utbredelse medfører at det er lite hensiktsmessig å kjempe for mye mot den.

I skogbruket tar det lang tid fra investeringer gir avkastning, ettersom trærne tross alt trenger tid til å vokse. Dette betyr at en for rask utfasing vil ha negative økonomiske konsekvenser for en del skogbrukere, spesielt i kystområder hvor tradisjonelle norske tresorter ikke klarer seg. Om vi ønsker vedta dette punktet må vi dermed vurdere hvorvidt og hvor godt vi ønsker å kompensere ramme skogbrukere, kanskje ønsker vi også ha en lengre tidshorisont på utfasinga for å gi tid til omstilling.

¹⁵ Fra NIBIOs rapport om bærekraftig skogbruk <https://www.skogbruk.nibio.no/utenlandske-treslag>

¹⁶ Artsdatabankens side om sitkagran <https://artsdatabanken.no/Fremmedarter/2018/N/537>

¹⁷ Artsdatabankens side om vrifuru <https://artsdatabanken.no/Fremmedarter/2018/N/538>

¹⁸ Artsdatabankens side om edelgran <https://artsdatabanken.no/Fremmedarter/2018/N/152>

MDG har et rimelig mål når det kommer til vern av produktiv skog, med et ønske om 10% vernet. Enkelheten i punktet fra programutkastet er en styrke, men det kunne ha vært en fordel å prioritere enkelte typer produktiv skog. Verneskog er en form for skog som ved sin beliggenhet bidrar til å verne feks. mot forringelse av jordsmonn eller erosjon¹⁹. Likevel kan denne skogen drives såfremt man oppfyller visse vilkår innen driften. Som følge av klimaendringer og mer ekstremvær blir det uansett nødvendig med klimatilpasning. Ved å fokusere på vern av verneskog oppnår man bedre motstandsdyktighet i møte med ekstremvær enn ved vern av annen skog, og slipper slik kanskje å innføre andre dyrere tiltak.

I underkant av 1% av norsk ungskog sprøytes ifølge NIBIO.²⁰ For det øvrige skogbruket fins det tilsynelatende likevel ikke gode data. Sprøyting av skog er underlagt forskrift om plantevernmidler, som baserer seg på en rekke EU-forordninger. I tillegg er mesteparten av norsk skog underlagt PEFCs sertifiseringsordning for skog.²¹ Sertifiseringa går et godt stykke lengre enn norsk lov i å begrense bruk av plantevernmidler, men regulerer også mye annet for skogbruket. På bakgrunn av dette kan man nok resonnerer seg fram til at bruka av plantevernmidler ikke er mye større i skogbruket øvrig enn for ungskogen. At en såpass stor andel av skogbruket klarer seg uten sprøyting av skogen sin tyder kanskje likevel på at en komplett utfasing skal være mulig, og er noe GU og MDG burde mene.

Da Miljødirektoratet i 2014 skulle skrive rapport om gjødsling av skog som klimatilskott ble resultatet at man deretter kunne søke om å få dekt 40% av utgiftene til gjødslinga.²² Rapporten er ikke entydig positiv, og tar blant annet forbehold om at det fins en rekke områder hvor det vil være uaktuelt å gjødsle av hensyn til det omliggende miljøet.²³ Året før hadde Norsk institutt for naturforskning (NINA) publisert en rapport som omtalte nitrogengjødsling i betydelig mer negative ordelag.²⁴ De to rapportene påpeker i stor grad det samme, at avrenning fra gjødselet kan forstyrre økosystemer på skogbunnen, i vassdrag, og i fjord og hav. Men Miljødirektoratet har i mye større grad tro på at gjødsling fører med seg større karbonbinding og ikke minst er fornuftig økonomisk. Dette er en diskusjon som nylig blussa opp etter at landbruksministeren uttrykte stor støtte til tiltaket, og det er derfor en aktuell sak å ta stilling til.

Rovdyr

¹⁹ Store norske leksikons artikkel om verneskog <https://snl.no/verneskog>

²⁰ Fra NIBIOs rapport om bærekraftig skogbruk <https://www.skogbruk.nibio.no/stende-volum-1-1-1>

²¹ Fra NIBIOs rapport om bærekraftig skogbruk <https://www.skogbruk.nibio.no/sertifisering-av-skog>

²² Landbruksdirektoratets informasjonsside om støtte til gjødsling av skog <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/skog-og-klima/gjodsling-som-klimatiltak#tilskudd-og-soeknad>

²³ Miljødirektoratets rapport om "Målrettet gjødsling av skog som klimatilskott" <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m174/m174.pdf>

²⁴ NINAs rapport "Effekter av treslagsskifte, treplanting og nitrogengjødsling i skog på biologisk mangfold" https://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/rapport/2013/959.pdf?fbclid=IwAR1DSTlxBh0nrqJulSLIQgQA4qF7cv2LAQ_YShqM8zRBUEmgz6R877Zmbto

Bakgrunn

Selv om det nok fins nyanser i syna på rovdyr innad i MDG er det nok rimelig å anta at Miljøpartiet er blant de partia som er generelt mest positive til betydelige bestander av rovdyr. Også Grønn Ungdom har i politiske uttalelser sagt at de ønsker å ta vare på ulv og andre rovdyr i norsk natur. Dette skulle bare mangle da rovdyra spiller en viktig rolle i økosystema. Samtidig legger dette en ekstra byrde på bønder, da større rovdyrbestander i mange tilfeller vil føre til flere husdyr tatt av ulv, gaupe, jerv, bjørn, hauk og ørn. Det er derfor viktig at MDG beskytter og tar ansvar for å bedre bønders livsvilkår gjennom gode støtteordninger, enkelttiltak for forebygging av rovdyrtap og ellers kompensere bønder riktig når tapa har skjedd.

Drøfting

Blant mulighetene for bønder er tiltak slik som tidlig nedsanking av sau, hvilket også kan være gunstig med hensyn til dyrevelferd. Tidlig nedsanking innebærer at man flytter saueflokken fra utmarksbeite tidligere i sesongen.²⁵ Disse er spesielt utsatte for rovdyr, men rovdyra gjør ofte sitt inntog først på sensommeren og ved å sanke de tidligere unngår man potensielt store tap. Samtidig er man ved tidlig nedsanking avhengig av beredskapsareal, alternative inngjerdede arealer hvor flokken kan beite. Om disse arealene er gårdsnære ville de nok i en del tilfeller også kunne ha vært brukt til mat til mennesker, og man får kanskje ikke utnytta utmarksbeita like godt med nedkorta sesong. Slik sett fører dette til potensielt dårligere ressursutnyttelse. Like fullt kan man påstå at tap av sau til rovdyr er vel så dårlig ressursutnyttelse.

Videre er inngjerding et effektivt forebyggende tiltak. Inngjerding er blant de tiltaka du alt kan få økonomisk støtte til, og kan utgjøre en betydelig forskjell for tap av husdyr, fordi gjerder skiller rovdyr og husdyr ad. Videre er ikke nødvendigvis et gjerde et gjerde, gjerda må tilpasses den lokale rovdyrbestanden. Tiltaket er likevel ikke uproblematisk. Spesifikt finner man utfordringer med parasitter hos inngjerdede saueflokker. Dette kunne selvfølgelig være løst ved å ha dyra på ulike arealer fra år til år.

Bruk av vokterhund er også en metode som har god tapsforebyggende effekt.²⁶ Hunden kan hjelpe bonden med å unngå rovdyrangrep ved å skremme vekk rovdyr i nærområdene.

Vokterhund anvendes i hovedsak på to ulike måter. Hund i inngjerdet beite innebærer at hunden permanent befinner seg innenfor inngjerdingen og forsørger seg selv når nødvendig. Denne bruksmåten lite arbeidskrevende fordi hundene vokter sauene alene innenfor inngjerdet område døgnet rundt og trenger bare tilsyn minimum én gang i døgnet. Denne metoden anbefales i områder med svært høye rovdyrtap.

Vokterhunder på patrulje derimot anbefales i områder hvor rovdyrskadene ikke er like store og hvor man fremdeles kan opprettholde utmarksbeitinga. Denne bruksmåten er tilpasset utmarksbasert beitedrift og er derfor ikke like effektiv som førstnevnt metode,

²⁵ Veileder for tidlig nedsanking: https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2584827/07_Standard_tidlig_nedsanking_versjon_140507.pdf?sequence=1&isAllowed=y

²⁶ Bruk av vokterhunder i Norge: https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2584829/07_Standard_bruk_av_vokterhunder_versjon_140507.pdf?sequence=4&isAllowed=y

men kan likevel til en viss grad reduserer rovdyrtap. Bruksmetoden innebærer regelmessig og tilrettelagt tilsyn med vokterhund som beveger seg løst innen beiteområdet og kan spore rovdyr, i tillegg til sau, syke dyr og kadavre. Det sistnevnte tiltaket derimot kan ikke tas i bruk når rovdyrbestanden primært består av ulv, men anses som mest egnet i områder med jerv og gaupe.

Det er allerede mulig å få støtte til forebyggende tiltak mot rovdyrtap. Likevel er det åpenbart mangler ved systemet da det hvert år er bønder som forlater landbruket i møte med rovdyr. Er det økonomi det står på? Søknadsfristen for de fleste forebyggende tiltak er 15. januar hvert år, man kan dog få søke om støtte til akutte tiltak hele året. Kanskje burde søknadsmodellen endres. Det er muligens en ugunstig frist, og selv da er det ei tilsynelatende lang saksbehandling. Blant de 468 søknadene sendt inn i år var fortsatt 47 ikke behandla og 28 ikke realitetsbehandla i november²⁷.

Andre kilder:

<https://www.nibio.no/tema/landskap/norsk-viltskadesenter/forebyggende-tiltak-mot-roviltskader-pa-sau>

<https://www.miljodirektoratet.no/naringsliv/Rovvilt-og-beitedyr/forebyggende-og-konfliktdempende-tiltak/>

Ordforklaringer

Landbrukspolitikk kan være tungt å lese, derfor har vi samla ei liste med ordforklaringer:

- **Skogbruk:** En del av landbruket hvor planting og hogst av skog står i fokus.
- **Flatehogst:** Form for skogbruk hvor man hogger ned avgrensa områder med skog til det ikke står noen trær igjen. Siden det ikke lengre står noen trær på arealet har feltet blitt ei flate.
- **Treforedling:** Omdannelse av tre til bjelker, planker, papir og andre treprodukter.
- **Primærnæring:** Samlebetegnelse for næringer som høster råvarer, blant annet jordbruk, skogbruk, fiske og mineralindustri.
- **Produktiv skog:** Skog som er i drift og oppfyller visse krav til utbytte.
- **Svartelista:** Liste over plante-, dyre- og insektsarter som på ulik måte utgjør en fare for norsk natur og naturmangfold og derfor er uønska i norsk natur.
- **Rødlista:** Liste over plante-, dyre- og insektsarter som er ønska i norsk natur og av ulike årsaker er sterkt trua.

Griseindustrien

Bakgrunn

Grønn Ungdom har lenge vært en pådriver for at MDG skal ha en mer ambisiøs dyrevelferdspolitik, og har blant annet flyttet kyllingpolitikken til partiet i en mer

²⁷ Oversikt over søknader til forebyggende tiltak mot rovdyrtap:

<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/Innsyn/Skjema/Forebyggendetilak>

restriktiv retning. Saksbehandler mener det kan være tid for å gjøre det samme for griseindustrien i Norge.

Det ble slaktet 1,63 millioner griser i Norge i 2019²⁸. Sommeren 2019 avdekket brennpunkt-dokumentaren "Griseindustriens hemmeligheter" svært dårlig dyrevelferd i norsk griseindustri, gjennom at filmskaperne hadde gått undercover og jobbet på grisefarmer. Dokumentaren viste at reglene for grisehold resulterer i dårlig dyrevelferdⁱ, men at også de reglene regelmessig blir brutt²⁹.

Problemer ved dagens lovverk

Dokumentaren har pekt på flere konkrete problemer i dagens lovverk.

Det første problemet er plass. Griser står tett i tett med hverandre, og det gjør at grisen ikke har den bevegelsesfriheten den trenger for å kunne ha et godt, verdig og sykdomsfritt liv. For en vanlig produksjonsgris er kravet på bare 0,8 kvadratmeter plass per 100 kilos gris.

Det andre problemet er den manglende kontrollen av grisenes adferd mot hverandre. Det vil i grisehold forekomme mer aggressive individer som blant kan skade andre griser. Spesielt i kombinasjon med den trange plassen gjør det at griser påføres stor smerte fra hverandre. Det er også et problem at kullene med griser som fødes er for store. Det gjør at det er større sjans for at flere av dem blir syke eller har andre problemer som mangelfullt kosthold. For vanlig produksjonsgris kreves det ikke at det innføres tiltak mot aggressive griser eller for store kull³⁰.

Det tredje problemet med dagens lovverk er at grisene ofte har dårlige forhold på den lille plassen de har. Griser må ha mykt underlag for å unngå belastnings og slitasjeskader, men dessverre er det ingen krav om mykt underlag for produksjonsgris i Norge. Underlaget for gris i Norge er normalt betong med litt sagflis over. I tillegg til dette er det ikke noen krav at produksjonsgris skal ha tilgang på utearealer⁹.

Det finnes merker som forbedrer disse forholdene drastisk. Spesielt dyrevelferdsmerket har strengere kriterier for dyrevelferd. For det første må grisene ha minst 2,3 kvadratmeter med mykt areale hver, minst to typer rotematereale og tilgang på uteareale å få denne merkingen. I tillegg kreves det at det innføres tiltak mot aggressive griser og for store kull med griser⁹.

Brudd på dagens lovverk

Det var et utstrakt problem på gårdene som har blitt undersøkt av folk som har gått undercover at selv de reglene som finnes den dag i dag blir brutt.

Dokumentarens hovedfunn er blant annet at den avdekket at selv om kastrering kun er lovlig hvis det utføres av en veterinær med bedøvelse blir griser ofte kastret av bonden uten bedøvelse. Den har også funnet at reglene som gjelder for de individene som må avlives på grunn av skader eller sykdom ofte ikke blir fulgt, samt at griser påføres unødig smerte fra bonden på generelt grunnlag⁸.

²⁸ <https://www.animalia.no/contentassets/68810b5267f4423da1065e9591566193/kt20-komplett-origi-web.pdf>

²⁹ <https://tv.nrk.no/serie/brennpunkt/2019/MDDP11000519>

³⁰ <https://www.dagbladet.no/mat/griseindustriens-hemmeligheter-merket-du-skal-se-etter/71757740>

Det er Mattilsynet som har ansvar for å følge opp at disse reglene blir fulgt. Det er et gjennomgående problem at mattilsynet ikke har mulighet til å se hvordan forholdene på gårder er dag til dag, men bare kommer på anmeldt og uanmeldt besøk av og til⁸.

Regjeringen har sagt de skal evaluere å sette overvåkningskameraer inne i alle grisegårder for å avdekke slik aktivitet, men har ikke vedtatt å gjøre det. Dette er et tiltak som vil kunne løse det at man ikke har mulighet til å sjekke hvordan bøndene behandler dyrene sine når ingen andre er tilstede⁸. Saksbehandler ser på dette som ett godt tiltak, gitt at det gjøres grundige personvernsvurderinger i implimenteringen av forlaget.

Så hvorfor ha grisehold i det hele tatt?

Gris er ikke en drøvtygger (slik for eksempel kuer er), som gjør at co2-utslipp per kalori er lavere enn annen rødt kjøtt³¹. I tillegg er griser ett relativt lite aktivt dyr, som gjør det lettere å opprettholde god dyrevelferd. Det gjør at saksbehandler ikke ser på det som aktuelt å fjerne hele næringa, all den tid vi fortsatt vil tillate kjøttproduksjon i landet utover seterdrift, gitt at dyrevelferden heves til et høyere nivå enn i dag.

Det er saksbehandlers konklusjon at griseindustrien med dagens regelverk og mangel på oppfølging av regelverk ikke er holbart, men at grisehold kan forsvares hvis driften har betydelig strengere regelverk, slik som med dyrevelferdsmerket.

Forslag til vedtak:

F1: Den landbrukspolitiske plattformen innstilles til landsstyret slik den foreligger.

Med vennlig hilsen, på vegne av landbrukspolitisk utvalg 2020,

Tobias Oftedal Stokkeland,
sentralstyremedlem

Kristiansand, 07.012021

³¹ <https://forskning.no/ny-klima-mat-og-helse/dropp-storfekjott-om-du-vil-spise-klimavennlig/294368>

LANDBRUKSPOLITISK PLATTFORM

29. JORDBRUK

Hovedmålet med norsk jordbrukspolitikk bør være å produsere mest mulig og best mulig mat av de ressursene vi har i Norge. Dette må skje på en måte som bygger opp jordressursene, slipper ut minst mulig klimagasser, binder mest mulig karbon og øker naturmangfoldet. De Grønne vil være det ledende partiet i utformingen av en slik offensiv jordbrukspolitikk.

Befolkningsvekst, geopolitikk, klimaendringer og tap av biologisk mangfold, samt mangel på vann og utarming av jord globalt, gjør det sårbart for Norge å basere seg på import av mat i fremtiden. Både av hensyn til egen matsikkerhet, og internasjonal solidaritet, bør vi øke matproduksjonen på egne ressurser. Skal vi få dette til, må dagens jordbrukspolitikk snus. Vi må få flere gårdsbruk i drift, og bruken av ressursene i inn- og utmark må styrkes.

De Grønne vil føre en jordbrukspolitikk som øker norsk produksjon av frukt, bær, grønnsaker og matkorn, og som gir oss kjøtt, melk og egg basert på norsk fôr og norske beiteressurser. Vi mener det er helt nødvendig at matproduksjonen også ses i sammenheng med helse- og kostholdspolitikken. Jordbrukspolitikken må samtidig stimulere til å ta i bruk miljøvennlige dyrkingsmetoder og sikre god dyrevelferd. Virkemidlene over jordbruksavtalen må gjennomgås for å sikre at disse ivaretar de overordnede målene i landbrukspolitikken.

Grønn Ungdom vil:

- At Norges selvforsyningsgrad, basert på landets egne ressurser, økes til 60 prosent innen 2030. Målet skal oppnås spesielt gjennom en kraftig reduksjon i kjøttproduksjon basert på importert kraftfôr, og ved å øke produksjonen av matkorn, frukt, bær, grønnsaker og belgvekster.
- At norsk kjøttproduksjon ikke burde behøve mer fôr enn det vi kan produsere på norske ressurser, og bør ha større krav om beiting.

- Gjøre landbruket fossilfritt innen 2030 blant annet ved å subsidiere innkjøp av nullutslippstraktorer og **drastisk øke avgiften på CO₂-utslipp også fra landbruket.**
- **Gi en andel av inntektene fra CO₂-avgiften til bønder som subsidier.**
- Gjennomgå Enovas ordninger for primærnæringene slik at også små utøvere får støtte til å oppgradere eksisterende driftsutstyr til lav- og nullutslippsalternativer.
- Fremme et kosthold som er bra for miljøet, helsen og dyrene ved å sette i gang en storsatsing på å øke både etterspørsel og produksjon av plantebasert mat på bekostning av kjøtt.
- Fjerne momsen på frukt, grønt og bær, og samtidig:
 - **Alternativ 1: doble momsen på kjøtt, der en andel av inntektene går til omstilling til et mer klima og dyrevennlig landbruk**
 - **Alternativ 2: tredoble momsen på kjøtt, der en andel av inntektene går til omstilling til et mer klima og dyrevennlig landbruk**
 - **Alternativ 3: Stryke denne delen av punktet**
- Legge ned opplysningskontorene for kjøtt.
- Øke andelen dyrket areal ved å ta i bruk jord som ligger brakk. Antall bruk i drift må økes, og det må settes av midler over jordbruksavtalen til rekruttering og ny drift på nedlagte bruk, parsell dyrking, urbant landbruk og skolehager.
- Gi hjemmel for varig vern av matjord i jordloven, verne jordressursene og gjøre måltallet for nedbygging av matjord rettslig bindende for arealplanleggingen.
- Føre en tilskudds- og kvotepolitikk som opprettholder små og mellomstore bruk og sikrer at bruksstørrelsen tilpasses ressursgrunnlaget.
- **Opprettholde dagens tollvern** som sikrer bøndene regningsvarende priser og tilskudd som sikrer geografisk utjevning, utjevning mellom store og små bruk, miljøvennlig produksjon, god dyrevelferd og bruk av lokale ressurser.
- At statlige investeringsmidler i langt større grad går til nyskaping enn til bygninger og maskiner. Rom for investeringer i eksisterende driftsapparat må sikres ved bedring av bondens økonomi og mulighet for skattefrie fondsavsetninger.
- At husdyrhold i all hovedsak baserer seg på gras fra beite og arealer som er uegnet for dyrking av menneskemat, samt restprodukter som ikke er egnet som menneskemat.
- Sikre at virkemidlene i jordbruksavtalen stimulerer til økt beitebruk og dyrking av proteinrikt fôr.
- Gi seterdriften et nasjonalt løft for å ta vare på kulturlandskap, lokal mat, verdiskaping og kunnskap, og for å øke andelen melk og kjøtt produsert på

utmarksressurser. Hyttebygging og annen bygging i fjell og skog må ikke fortrenge slik bruk.

- **Gi tilskudd til seterdrift og åpne for større grad av lokal foredling og omsetning innen drifta.**
- **Beskytte "seter"-betegnelsen slik at bare produkter produsert i tilknytning til ei seter kan bruke den.**
- Sette ned et utvalg for å gjennomgå alle tilskudd, krav og forskrifter i jordbruket i lys av dyrevelferdslovens krav til god dyrevelferd ut fra artstypiske behov og mulighet for naturlig adferd.
- Stimulere til et sirkulært jordbruk som styrker det biologiske mangfoldet og bygger opp jorda. Stimulere til at biomasse og næringsstoffer tas vare på og bringes tilbake til jorda.
- Lage en opptrappingsplan for økologisk landbruk, slik at minst 20 prosent av norsk matproduksjon er økologisk innen 2030, og stimulere til en økologisering av hele jordbruket, med bedre vekstskifte, redusert bruk av syntetiske sprøytemidler og redusert jordbearbeiding.
- Jobbe for å videreutvikle regelverket for økologisk landbruk for å sikre at kriteriene er mest mulig kunnskapsbaserte og presise.
- At stat, kommuner og fylker bruker innkjøpsmakten sin til å velge kortreist og økologisk mat i egen virksomhet, **gitt at disse alternativene har en lavere miljøbelastning enn alternativet.**
- Sikre null netto nedbygging av matjord, og gi dyrkede og dyrkbare arealer et langt strengere nasjonalt vern enn i dag.
- **At alle kommuner skal ha ansvar for beredskap om en krise skulle inntreffe.**
- **At de nasjonale kriselagene med mat som er til for kriser, naturkatastrofer eller krig mangedobles.**
- Forsterke arbeidet med planteforedling for å være bedre rustet mot klimaendringer og gi mulighet til mer variert produksjon over hele landet.
- Beholde odels- og konsesjonsloven, men sikre at loven brukes for å sikre rekruttering til næringa og aktiv drift på brukene.
- Anerkjenn landbrukssamvirket som en forutsetning for landbruk over hele landet, og opprettholde dagens ordninger med henteplikt og markedsregulering.
- Finansiere forebyggende tiltak mot tap av dyr på beite og gi rimelig kompensasjon til bønder som ikke kan benytte seg av beiterettigheter på grunn av rovdyrbestander i området.

- Sikre raskere saksbehandling for søknader om forebyggende tiltak mot rovdyrtaap.
- Griseindustrien må enten tilpasse seg bransjens strengeste dyrevelferdsmerkinger eller legge ned.

30. SKOGBRUK

Skogen er leveområde for de fleste av artene våre og et viktig rekreasjonsområde for mennesker. Fornybare ressurser fra skogen er viktig som blant annet energikilde, råstoff i produkter, bygningsmateriale og beite. I det grønne skiftet må disse ressursene benyttes langt bedre enn i dag, og skogen må forvaltes i et flerbruksperspektiv. Samtidig er det viktig at vi høster av naturen uten at det biologiske mangfoldet og skogens evne til å binde karbon svekkes.

En grønn omstilling av treforedlingsindustrien dreier seg om å benytte råvarene bedre i innenlandsk foredling og sikre konkurransefordeler basert på andre forhold enn lave råvarepriser. Bruk av trevirke som bygningsmateriale og bærekraftig bruk av skogsavfall til biodrivstoff og andre produkter står sentralt i dette.

En forutsetning for et bærekraftig skogbruk er en kartlegging av arter og vegetasjonstyper i skogen, samt forekomsten av ulike biologiske ressurser. Et representativt utvalg av norske skogtyper og skog skal vernes, særlig gammel skog. Produktiv skog skal drives bærekraftig slik at arters leveområder ivaretas.

De Grønne vil:

- Forby planting av fremmede arter i skogbruket og utfase bruken av eksisterende fremmede arter.
- Øke konkurransekraften for tre som byggemateriale gjennom økt prioritering av tre i offentlige bygg og anlegg, samt krav til livsløpsanalyser i teknisk forskrift i byggsektoren.
- At større offentlige prosjekter som nytt regjeringskvartal og ny Campus på NTNU bygges med høy andel trevirke.
- Intensivere kartleggingen av arter, vegetasjonstyper og økosystemer i norske skoger og stille krav om at kartlegging av skog utføres av biologisk og økologisk faglig kompetent personell.
- Gjøre Statskog til en spydspiss for et mer miljøvennlig skogbruk.
- Stanse ytterligere salg av Statskogs eiendommer for å bevare allmennhetens muligheter for friluftsliv, jakt og fiske, og vurdere tilbakekjøp av solgte eiendommer.
- Satse på bioprospektering av biologiske ressurser fra skog, for å øke kunnskapen om de biologiske ressursenes bestanddeler og deres anvendelsesområde.

- Verne syv prosent av den produktive skogen innen 2025 og ti prosent av produktiv skog innen 2030, **med fokus på vern av skog som også bidrar til motstandsdyktighet i møte med klimaendringer**
- Forby hogst i gammelskog og fjerne subsidier til bygging av skogsbilveier og hogst i bratt terreng.
- Videreutvikle miljøkravene til skogsdrift, og redusere bruken av inngripende metoder som flatehogst, hogst og veibygging i hekke-/yngleperioder, samt markbearbeiding.
- Etablere støtteordninger for skogeiere som ønsker å gå over til en mer skånsom skogsdrift som ivaretar hensynet til miljøet.
- Forby planting av fremmede arter i skogbruket.
- **Fjerne ville forekomster av fremmede tresorter med stor økologisk påvirkning. Forekomster med nærhet til trua naturtyper skal prioriteres**
- Forlenge trærnes levetid gjennom å øke rotasjonstid i skogbruket for å ta bedre vare på biologisk mangfold og øke karbonlagringen i skog.
- Fase ut bruk av plantevernmidler og gjødsling i skogsområder.
- Videreutvikle norsk treforedlingsindustri gjennom å stimulere til spesialisering og innovasjon.
- Legge bedre til rette for riktig skogsbeiting, som kan øke det biologiske mangfoldet.
- Utvikle en programmessig satsing på bioraffinering av de ulike bestanddelene og fraksjonene fra biologiske ressurser i skog.

33. DYREVERN OG -VELFERD

Grønn politikk bygger på en grunnleggende respekt for alt liv. Menneskene deler jorda med et mangfold av ulike livsformer som har iboende verdi. Vi er omgitt av dyr overalt, både i naturen og der vi bor og jobber, i byer og bygder. Menneskelig aktivitet påvirker dyrs liv mer enn noen gang. Derfor jobber Miljøpartiet De Grønne for et samfunn der solidariteten utvides til å omfatte dyr og natur. Vi vil bevare og reparere leveområdene for ville dyr, sikre at produksjonsdyr og familiedyr behandles godt og ta større hensyn til dyrs behov i samfunnsutviklingen forøvrig.

I dag lever flere hundre millioner dyr i norske fjøs, haller og oppdrettsmerder, og som selskapsdyr, forsøksdyr og sportsdyr. At disse dyra har egenverdi betyr at dyrenes liv har verdi for dyra selv, uavhengig av hvor nyttige eller unyttige de er for mennesker. Dyr som holdes i fangenskap av mennesker skal ha mulighet til å utfolde sin naturlige atferd, inkludert hvile, bevegelse og stimulerende aktiviteter, å være utendørs og få dekket sosiale behov.

De Grønne mener dyrevelferd fortjener en langt større plass i norsk politikk. Hvis dyrenes rettigheter skal respekteres, er det behov for en reform av mange typer dyrehold i Norge og en langt strengere håndheving av dyrevelferdsloven. Enkelte former for dyrehold, som pelsdyroppdrett, er uforenlig med god dyrevelferd og bør derfor være forbudt. Matproduksjonen og produksjonstilskuddene må innrettes slik at det lønner seg å satse på bærekraft og dyrevelferd.

De Grønne vil:

Grunnlovsfeste dyrs egenverdi.

- Styrke krav til dyrevelferd ved å gå gjennom alle forskrifter og veiledere for dyrehold, jakt og fangst og oppdatere disse i tråd med dyrevelferdslovens beskyttelse av dyrs artstypiske og individuelle behov.
- Forby import av utenlandske varer som ikke tilfredsstillers nasjonale krav til dyrevelferd, **og gi tollfordeler til land som overfyller våre krav.**
- Forebygge dyretragedier og dårlig dyrevelferd ved å øke ressursene til tilsyn med dyrehold, sikre at inspektører har relevant kompetanse og erfaring og omdøpe Mattilsynet til Mat- og Dyretilsynet for å synliggjøre at dyr er mer enn mat.
- Forby avl og import av dyreraser som genetisk medfører store helseproblemer eller lidelser for dyrene, som hunder med skjelettlidelser eller for korte nesepartier.
- Omstille norsk kylling-, kalkun- og eggproduksjon ved å kreve sunnere, saktevoksende raser og sikre individene mer plass, naturlig stimuli, miljøberikelser, bedre luft og tilgang på dagslys og uteområder.
- Forby burhøns og maserasjon av haneekyllinger i eggindustrien.
- Forby kirurgisk kastrering av griser og CO2 som bedøvelsesmetode.
- **Pålegge videoovervåking av innendørs kjøttproduksjon, for å ettergå om dyrevelferdskrav blir overholdt mellom Mattilsynets sjekker.**
- **Stille krav om at all grisehold i Norge skal oppfylle dagens krav til dyrevelferdsmerket.**
- **Stille krav om at griseindustrien må legges ned hvis den ikke som en helhet klarer å oppfylle disse kravene, samt i stor grad slutte med brudd på dyrevelferdslovgivning.**
- Tilby rimelig investeringsstøtte til små og mellomstore fjøs som må ombygges i tråd med løsdriftskravet innen 2034, stimulere til rask omlegging og styrke mosjons- og lufttekravene for besetninger uten løsdrift.
- Stille krav til utemuligheter også for okser.

- Ha som langsiktig mål å halvere det norske kjøttforbruket, slik at forbruket ikke overstiger det vi kan produsere selv på egne arealer og ressurser.
- Vri produksjonstilskuddene i landbruket fra å favorisere intensiv volumproduksjon av kjøtt, egg og melk til å støtte opp om produksjon basert på lokale ressurser med styrket dyrevelferd.
- Stille krav om kortere dyretransporter og legge til rette for økt bruk av lokale gårdsslakterier og mobile slakterier.
- Sanksjonere brudd på dyrevelferdsloven i matproduksjon gjennom en generell avkortning av eventuelle produksjonstilskudd.
- Kreve at alle animalske produkter merkes med informasjon som tydeliggjør hvordan dyr har blitt behandlet i produksjonen etter modell fra næringsdeklarasjonen.
- Opprette en offentlig merkeordning for produkter med ekstra god dyrevelferd, og prioritere produkter som oppfyller krav til ekstra god dyrevelferd i offentlige matinnkjøp.
- **Stille strengere krav til dyrevelferdshensyn som resultat av menneskelige inngrep i natur, for eksempel i forbindelse med veitrafikk, jernbane og vindkraftkonsesjoner.**
- Gi tilstrekkelig støtte til forebyggende tiltak mot rovdyrskader og tiltak som bidrar til at skadde dyr på beite oppdages tidligere.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær
Dato 11.01.20
Saksnr SST-1-21-026

grønn
ungdom

REVIDERING AV GUS ETISKE RETNINGSLINJER

Bakgrunn

Grønn Ungdom har et dokument med etiske retningslinjer som alle tillitsvalgte og ansatte må lese, og som skal være grunnlag for de etiske avveiningene man må ta i rollen. De etiske retningslinjene er innom alt fra innkjøp vi gjør via rolleforståelse til varslingsaker og lovbrudd.

De etiske retningslinjene ble sist revidert i 2018, og det er derfor på tide å se over dem på nytt. De eksisterende etiske retningslinjene finner dere her:

Saksbehandlers inntrykk er at dagens etiske retningslinjer i hovedsak fungerer bra. Det er to hovedting saksbehandler ønsker å endre, basert på tilbakemeldinger og egne erfaringer: en tydeligere ansvarsfordeling ved varslingsaker, særlig der noen i ledelsen er berørt, og en avklaring av lobbyismeproblematikk og svingdører mot PR-bransjen. Saksbehandler vil understreke at det er veldig lov å komme med endringsforslag på andre områder også :)

Lobbyarbeid, karantene og PR-byråer

På det siste sentralstyremøtet i forrige periode, diskuterte SST en sak med tittelen «Kjennskap og vennskap», der vi drøftet hvordan vi skal forholde oss til en stadig sterkere svingdøreffekt mellom politikk og PR-bransjen. For å sitere fra saksframlegget fra det møtet:

Nå går en av fire stortingspolitikere over i en stilling innenfor kommunikasjon eller lobbyisme etter at de er ferdige på tinget.³² I flere ungdomspartier er det vanlig at tillitsvalgte jobber som konsulenter i byråer som Geelmuyden Kiese, Kruse Larsen, First House og så videre. Disse konsulentsekselskapene tilbyr veiledning i å få gjennomslag i politiske prosesser, og det er ingen tilfeldighet at de rekrutterer folk med et nettverk i politikken. PR-bransjen selger selvfølgelig kompetanse, men de selger også vennskap. Saksbehandler [Nora Heyerdahl] har for eksempel fått Messenger-meldinger av ulike

³² <https://www.kommunikasjon.no/fagstoff/nyheter/politikere-pa-vandring-til-pr-bransjen>

tidligere ungdomspolitikere med spørsmål, der det har vist seg senere at de har spurt på vegne av kunder som HM og McDonalds.

Da tidligere leder i KrFU og Krf-politiker i Viken gikk inn som vikar-minister tidligere i år fikk hun kritikk for å bidra til utvisking av skillet mellom politikk og konsulentvirksomhet.³³ Det er sannsynlig at denne typen saker vil bli vanligere og vanligere. Når noe er en trend kommer det også til Grønn Ungdom, og organisasjonen bør forberede seg på hvordan vi skal håndtere det.

Hva er problematikken vi bør prøve å dekke?

Etter diskusjonssaken i fjor, og samtaler med MDGs partisekretær, har saksbehandler kommet fram til følgende (mulige) problematiske situasjoner. Det er ikke gitt at alle disse er like alvorlige og/eller at alle tilfellene bør forbys eller nevnes i de etiske retningslinjene.

1. Noen har sentrale verv i GU samtidig som de er ansatt i et PR-byrå

Dette er tilfelle i noen av de andre ungdomspartiene.

Saksbehandler mener dette ikke bør tillates i GU – at man ikke kan sitte i sentralstyret og samtidig være ansatt i et selskap som selger konsulenttenester om å få påvirket politikk. Vi kan også diskutere om dette også bør gjelde andre i GU, for eksempel fylkesledere.

Noen PR-byråder opererer med hemmelige kundelister, det vil si at offentligheten ikke kan vite hvem man har jobbet for. Saksbehandler mener i utgangspunktet at det heller ikke bør være tillatt å ha sentrale verv samtidig som man jobber med åpne kundelister, selv om hemmelige kundelister er enda verre.

2. Noen har sentrale verv i GU samtidig som de er ansatt for å drive med politisk påvirkning i en interesseorganisasjon

Dette kan for eksempel være noen som jobber som «politikerkontakt», dvs lobbyist, i en organisasjon eller et selskap. Merk at organisasjonen gjerne kan være noen vi har masse tillit til! Miljøorganisasjoner driver også med lobbyisme.

3. Noen i GU-alder og/eller med tette bånd til GU er stortingsrepresentant eller stortingsvara med høy plass, og samtidig ansatt i et PR-byrå eller som lobbyist i en interesseorganisasjon.

Dette er også tilfelle i noen andre partier. Det er problematisk at noen kan møte til Stortinget for MDG (fast eller som vara) og samtidig ha som jobb å drive politisk påvirkning på vegne av andre aktører. Samtidig er det vanskelig å forestille seg at vi kan forby en GU-pamp å for eksempel jobbe i Naturvernforbundet selv om hen er stortingsvara. Saksbehandler har landet på å forby at man «har en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser». Altså kan man jobbe i Naturvernforbundet med å skrive rapporter om urskog, men man kan ikke jobbe i Naturvernforbundet med å ringe rundt til politikere for å overbevise dem om hva de skal mene om urskog.

4. Noen som tidligere har jobbet i PR-byrå blir valgt til et sentralt verv i GU.

³³ <https://kampanje.com/pr/2020/05/first-house-vil-offentliggjore-kundelisten-til-statsradsvikar/>

5. Noen som tidligere har hatt et sentralt verv i GU, blir ansatt i et PR-byrå (eller som lobbyist)

Skal vi illegge folk karantenetid etter at de har hatt sentrale verv? I det offentlige, når man har karantenetid, har man rett på å få betalt den lønna man går glipp av. Det vil si at hvis man går av som fiskeriminister, så får man ikke jobbe med fiskeri og havbruk det neste halvåret, men staten må betale ut den lønna du ellers ville fått. GU har neppe råd til å betale etterlønn dersom tillitsvalgte skal i karantene.

I tillegg har vi egentlig ikke noen sanksjonsmuligheter – hvis undertegnede går av som generalsekretær og prompte får meg en slem lobbyistjobb hos First House, så er det lite GU kan gjøre for å «straffe» meg. Den eneste reelle sanksjonsmuligheten er at man i praksis svartelistes fra å få framtidige verv i GU og/eller MDG.

(Forsøksvis) konklusjon

Saksbehandler foreslår følgende regler:

- Det er ikke tillatt å sitte i GUs sentralstyre eller landsstyre dersom man er ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå.
- Dersom man har vært ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå, kan man ikke sitte i GUs sentralstyre eller landsstyre de neste tre årene etter at arbeidsforholdet opphører.
- Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser, så lenge man har et sentralt verv i Grønn Ungdom.
- Når man ikke lenger har sentrale verv i GU, kan man ikke ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser det neste året etter at vervet opphører.
- Når man ikke lenger har sentrale verv i GU, kan man ikke jobbe med å påvirke MDG og/eller GU de neste to årene.
- Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser, så lenge man er stortingsrepresentant eller stortingsvara.
- Generalsekretær har ansvar for å vurdere eventuelle brudd på de etiske retningslinjene knyttet til rolleblanding og politisk påvirkning. Dersom generalsekretær er involvert, gis ansvaret til partisekretær i MDG.

Retningslinjer ved varsling

Dette er, slik saksbehandler vurderer det, ikke kontroversielle endringer. Endringene handler om å tydeliggjøre hvem som har ansvar for å behandle varslingssaker i ulike tilfeller, særlig dersom en i ledelsen er berørt eller inhabil. Saksbehandler ønsker også å legge til et punkt om at retningslinjer for varsling alltid skal være enkelt tilgjengelige på GUs nettsider. Dette er i tråd med LNUs retningslinjer (best practices) for varsling i organisasjoner.

Spørsmål til diskusjon

- Hva kan Grønn Ungdom gjøre for å motvirke utviskingen av skillet mellom politikk og PR-bransje?
- Er de begrensningene som er lagt til her fornuftige?

- Ønsker vi at fylkesledere og/eller landsstyrerepresentanter (eller andre) også skal dekkes av disse retningslinjene? Eller skal det begrenses til sentralstyret? Hva med stortingskandidater?
- Ønsker vi at disse retningslinjene også skal gjelde ansatte?

Forslag til vedtak

F1: Sentralstyret innstiller til landsstyret på de etiske retningslinjene slik de foreligger.

Med vennlig hilsen

Miriam Langmoen,
generalsekretær

Oslo, 11. januar 2020

GRØNN UNGDOMS

ETISKE RETNINGSLINJER

1. Formål og prinsipper

1.1 Grønn Ungdoms målsetning er å samle oppslutning for Miljøpartiet De Grønnes politikk blant ungdom og få gjennomslag for egne vedtak i Miljøpartiet De Grønne. Dette innebærer å arbeide for følgende solidaritetsprinsipper i alle deler av organisasjonen:

- Solidaritet med andre mennesker.
- Solidaritet med dyr og natur.
- Solidaritet med fremtidige generasjoner.

Disse solidaritetsprinsippene danner også grunnlaget for de etiske retningslinjene, og skal sikre høy etisk bevissthet i organisasjonen.

1.2 Retningslinjene formål er å sikre at medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom opptrer på en måte som ivaretar hverandre og ikke skader organisasjonens medlemmer, interesser eller omdømme. Retningslinjene gjelder alle medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom og tas i bruk når disse står overfor etiske dilemma.

1.3 Alle tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom skal lese de etiske retningslinjene.

2. Integritet

2.1 Alle medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom plikter å overholde Grønn Ungdoms vedtekter og annet reglement som gjelder for organisasjonen.

2.2 Tillitsvalgte i Grønn Ungdom har et selvstendig ansvar for å etterleve de

verdiene som organisasjonen forfekter. Som enkeltpersoner vil man også på fritiden bli assosiert med Grønn Ungdom. Det forventes derfor at man til enhver tid har en atferd som ikke skader Grønn Ungdoms omdømme.

2.3 Sentralstyremedlemmer i Grønn Ungdom forventes å være svært bevisst sin rolle og maktbalansen mellom dem selv og andre medlemmer av organisasjonen, spesielt i ikke-profesjonelle relasjoner til andre medlemmer.

3. Roller

3.1 Sentralstyrets medlemmer representerer hele organisasjonen, ikke det fylkeslaget eller den regionen de kommer fra.

3.2 Landsstyrerepresentanter representerer sitt fylkeslag, og ikke seg selv.

4. Valg, nominasjoner og reservasjon

4.1 Når man fremmer eget eller andres kandidatur i valg- og nominasjonsprosesser, skal fokuset ligge på å fremheve de positive aspektene ved eget kandidatur.

4.2 Alle kandidater og delegater skal ha som utgangspunkt at man velger de kandidatene som er best egnet til å ivareta organisasjonens interesser i tråd med vedtektene og vedtatt politikk i Grønn Ungdom.

4.3 Nasjonale tillitsvalgte kan reservere seg mot enkeltpunkter i Grønn Ungdoms politikk dersom det strider med deres personlige overbevisning. Dette må orienteres om til valgkomiteen og landsstyret før de offentliggjør eventuelle kandidatur. Når et politisk punkt endres skal de samme instansene orienteres innen en måned etter at det aktuelle politiske punktet er vedtatt.

5. Habilitetsspørsmål

5.1 Tillitsvalgte og ansatte har selv ansvar for å reflektere over egen habilitet i saker de skal ta del i forberedelsene eller behandlingen av. Man kan be organet som skal behandle saken om å vurdere ens habilitet. I tillegg kan man be organet vurdere en annens habilitet.

5.2 Om en tillitsvalgt eller ansatt regner seg selv, eller blir vurdert inhabil, skal hen trekke seg fra behandlingen av saken. Dette gjøres ved at man gir fra seg tale- forslags- og stemmerett under saksbehandlingen. Som hovedregel bør den inhabile forlate rommet under behandlingen av saken.

6. Demokrati og tilgjengelighet

6.1 Til møter hvor beslutninger skal tas, innkalles alle med møterett på lik linje.

6.2 Alle møter i Grønn Ungdom skal gjennomføres på en demokratisk måte.

6.3 Ved arrangementer og møter i Grønn Ungdom skal lokalene som benyttes være universelt utformet så langt det lar seg gjøre. Arrangøren har et særskilt ansvar for å kartlegge og dekke deltakernes behov slik at alle kan delta på lik linje.

7. Taushetsplikt og informasjon

7.1 Informasjon man får tilgang på i kraft av ens verv eller arbeidsforhold som på noe vis kan skade Grønn Ungdoms interesser eller omdømme, skal ikke deles. Dette med mindre andre tillitsvalgte eller ansatte har behov for slike opplysninger for å utføre sine tillitsverv eller arbeidsoppgaver.

7.2 Informasjon om organisasjonens medlemmer skal behandles som sensitiv informasjon og skal ikke deles, med mindre andre tillitsvalgte eller ansatte har behov for slike opplysninger for å utføre sine tillitsverv eller arbeidsoppgaver.

7.3 Passord til organisasjonens digitale tjenester skal ikke deles, med mindre andre tillitsvalgte eller ansatte i organisasjonen har behov for slike opplysninger for å utføre sine tillitsverv eller arbeidsoppgaver.

7.4 Alle ansatte, fylkesledere og medlemmer av Grønn Ungdoms sentralstyre skal skrive under på en erklæring om taushetsplikt i henhold til disse retningslinjene.

7.5 Alle som har behov for tilgang til medlemsregisteret for å utføre sine tillitsverv eller arbeidsoppgaver skal skrive under på en erklæring om taushetsplikt i henhold til disse retningslinjene.

7.6 Alle medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom plikter å varsle om lovbrudd til generalsekretær, eller kontrollkomiteen dersom generalsekretær er berørt.

7.7 Alle medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom oppfordres til å varsle om kritikkverdige forhold, som brudd på Grønn Ungdoms vedtekter eller brudd på etiske retningslinjer, til nærmeste overordnede leder. Ved alvorlige forhold, er nærmeste overordnede leder pliktet til å levere bekymringsmelding.

8. Rusmidler

8.1 Grønn Ungdom engasjerer ungdom mellom 12 og 28 år, og skal sørge for at alle medlemmer føler seg trygge på alle arrangementer og møter i regi av Grønn Ungdom.

8.2 Det er nulltoleranse for alkohol og illegale rusmidler på alle arrangementer og møter i alle ledd i Grønn Ungdom. Dette gjelder fra møtestart til møteslutt.

8.3 Tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom skal ikke å drikke alkohol på arrangement i regi av Miljøpartiet De Grønne der mindreårige medlemmer av Grønn Ungdom er tilstede.

8.4 Grønn Ungdom skal oppfordre Miljøpartiet De Grønne til å holde flest mulig av sine arrangementer alkoholfrie, trygge og tilgjengelige for mindreårige.

9. Innkjøp og materiell

9.1 Innkjøp til alle arrangementer i Grønn Ungdom skal være vegetarisk.

9.2 Alle innkjøp som gjøres på vegne av Grønn Ungdom skal være økologiske og/eller fairtrade dersom dette lar seg gjøre.

9.3 Grønn Ungdoms materiell skal, så langt det lar seg gjøre, gjenspeile de verdiene organisasjonen forfekter.

10. Grenseoverskridende atferd

10.1 Ingen former for fysiske, psykiske eller seksuelle overtramp aksepteres i Grønn Ungdom. Ved mistanke, bekymring eller anklage om fysiske, psykiske eller seksuelle overtramp som involverer én eller flere skal det meldes fra til generalsekretær.

10.2 Grønn Ungdoms retningslinjer for varsling skal til enhver tid være enkelt tilgjengelige på Grønn Ungdoms nettsider.

11. Sanksjoner ved brudd på retningslinjene

Brudd på de etiske retningslinjene kan føre til følgende konsekvenser, avhengig av alvorlighetsgrad:

11.1 Generalsekretær og talspersoner kan suspendere medlemmer med øyeblikkelig virkning, ved sentralstyrets godkjenning. Landsstyret kan på førstkommende møte opprettholde eller avvise suspensjonen. Ingen kan suspenderes uten først å ha fått mulighet til å forklare seg.

11.2 Ved regelbrudd på arrangementer, kan generalsekretær og talspersoner forlange at personen som har begått regelbruddet skal forlate arrangementet.

11.3 Ved regelbrudd på arrangementer, kan generalsekretær og talspersoner nekte at Grønn Ungdom skal dekke reise og/eller opphold for arrangementet.

11.4 Dersom et medlem eller en ansatt i Grønn Ungdom er mistenkt eller anklaget for å ha utøvd grenseoverskridende seksuell atferd eller å ha begått seksuelle overgrep mot en eller flere personer, kan generalsekretær og talspersoner frita hen fra alle sine verv i organisasjonen til en eventuell suspensjon behandles av sentralstyret.

11.5 Generalsekretær har ansvar for oppfølging ved brudd på etiske retningslinjer. Generalsekretær skal orientere talspersonene og disse tre kan innstille på en sanksjon som skal behandles av sentralstyret. Dersom generalsekretær og/eller talspersoner er berørte i saken, gis **partisekretær i Miljøpartiet De Grønne** dette ansvaret.

12. Rolleforståelse og politisk påvirkning

12.1 Det er ikke tillatt å sitte i Grønn Ungdoms sentralstyre eller landsstyre samtidig som man er ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå.

12.2 Dersom man har vært ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå, kan man ikke sitte i Grønn Ungdoms sentralstyre eller landsstyre de neste tre årene etter at arbeidsforholdet opphører.

12.3 Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser, så lenge man har et sentralt verv i Grønn Ungdom. Med «sentrale verv» menes verv som velges av landsmøtet, i tillegg til verv i landsstyret.

12.4 Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser, så lenge man er stortingsrepresentant eller stortingsvara for Miljøpartiet De Grønne.

12.5 Dersom man tidligere har innehatt sentrale verv i Grønn Ungdom, kan man ikke ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser det neste året etter at vervet opphører.

12.6 Dersom man tidligere har innehatt sentrale verv i Grønn Ungdom, kan man ikke jobbe med å påvirke Miljøpartiet De Grønne og/eller Grønn Ungdom de neste to årene.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Christine Evjen, kommunikasjonsjef
Dato 08.01.2021
Saksnr SST-1-21-027

grønn
ungdom

HANDLINGS- OG TIDSPLAN FOR KOMMUNIKASJONSGRUPPA 2021

Bakgrunn

I 2021 består kommunikasjonsgruppa av talspersonene som er frikjøpt, kommunikasjonsjefen som er frikjøpt fra mai og ansatt kommunikasjonsrådgiver i 100% stilling. Det betyr at vi skal legge ambisiøse planer for kommunikasjonsarbeidet i 2021, hvor mesteparten av innsatsen skal gå til gjennomføring av valgkamp i digitale og tradisjonelle medier.

Diskusjon

Mesteparten av arbeidet handler om å gjennomføre valgkamp, og det er de første tre punktene handler om: gjennomføre valgkamp, følge opp stortingskandidatene i henhold til valgkampstrategien og skolere organisasjonen så fylkene, lokallagene og kandidater blir selvgående.

I tillegg er det noen grep vi skal gjøre for å ha best mulig kunnskapsgrunnlag og drive arbeidet vårt mest mulig strategisk, som vi har lagt opp til å gjennomføre de første månedene etter hvor mye det haster. Dette gjelder å planlegge kampanjer, revidere kommunikasjonsstrategien og revidere designmanualen, som må på plass ila januar. I februar vil vi utvikle gjennomarbeidede profilbeskrivelser for talspersonene og toppkandidatene til Grønn Ungdom, og i mars skal vi gjennomføre flere dybdeintervjuer for å oppdatere personasene våre.

Etter valget må vi holde arbeidet med kommunikasjon gående, og vi må gjøre en grundig evaluering av valgkamparbeidet.

Merk at det tidligere har vært lagt opp til at den nasjonale kommunikasjonsgruppa skal produsere innhold til fylkene, som vi nå er gått bort fra. Dette mener vi at er bedre erstattet med at vi bruker tiden på å bistå våre viktigste stortingskandidater, som er ansiktet utad for satsningfylkene våre. Fylkeslagene skal skoleres i kommunikasjon, men skal ikke få mer bistand utover det.

Spørsmål til diskusjon

- Er det noe mer kommunikasjonsgruppa skal gjennomføre i løpet av perioden?
- Er det riktig å gå vekk fra å produsere innhold til fylkene?

- Hva er de viktigste prioriteringene våres? Hva skal vi bruke mest tid på, og hva skal vi bruke minst tid på?
- Spørsmål?

Forslag til vedtak

F1: Handlings- og tidsplanen for kommunikasjonsgruppa vedtas slik den foreligger

Vedlegg

- 1- Handlings- og tidsplanen for kommunikasjonsgruppa 2021

Vennlig hilsen

Christine Evjen
sentralstyremedlem

Oslo, 08. januar 2021

HANDLINGS- OG TIDSPLAN FOR KOMMUNIKASJONSGRUPPA 2021

Hovedoppgaven til kommunikasjonsgruppa i 2021 er å planlegge og gjennomføre valgkamp i digitale og tradisjonelle medier. Det er et løpende, daglig arbeid. Etter valget skal vi evaluere arbeidet og videreføre det ukentlige kommunikasjonsarbeidet, men uten en ansatt på området.

Kommunikasjonsgruppa skal derfor:

Frem til valget

- Planlegge og gjennomføre valgkampen i digitale og tradisjonelle medier i henhold til valgkampstrategien
- Følge opp og bistå Grønn Ungdoms stortingskandidater med sosiale og tradisjonelle medier og debattprepp
- Skolere organisasjonen i primært sosiale og sekundært tradisjonelle medier

I januar

- Planlegge kampanjeløp frem til valgdagen
- Revidere kommunikasjonsstrategien
- Revidere designmanualen

I februar

- Videreutvikle profil-arbeidet med talspersonene og Grønn Ungdoms stortingskandidater

I mars

- Oppdatere Grønn Ungdoms personas

Etter valget

- Evaluere kommunikasjonsarbeidet i valgkampen
- Videreføre det ukentlige kommunikasjonsarbeidet

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Pauline Tomren, internasjonal kontakt
Dato 11.01.21
Saksnr SST-1-21-028

grønn
ungdom

HANDLINGSPLAN OG TIDSPLAN FOR ARBEIDSGRUPPE FOR MANGFALDSSTRATEGI

Bakgrunn

I arbeidsplanen for 2021 står det følgjande målet:

10. Mangfold

Mål: Grønn Ungdom skal utarbeide en strategi for hvordan vi kan øke mangfoldet i organisasjonen.

Under påtropningshelga for SST 10.-12. desember 2020, blei det bestemt at

- Pauline Tomren skal leie arbeidet
- Jørgen Narvestad Anda skal delta i arbeidet
- Det skal velgast to eksterne til å delta i arbeidet

Spørsmål til diskusjon

- Bør vi nedskalere innspelsprosessen ettersom dette er prioritert så lågt på arbeidsplanen?
- Bør vi sende eit første utkast på høyringsrunde, eller berre skrive eit utkast?
- Er det ting vi har gløymt som bør med i planen?
- Er det lurt at Pauline og Jørgen er med å velge ut kven som skal ta del i utvalet?
- Bør vi vente med å vedta prosess for innspel og framdrift til vi veit kven som skal delta i utvalet?
- Korleis kan vi ivareta personvernet til medlemmer som kjem med innspel/blir omtalt i andre sine innspel?

Forslag til vedtak

F1: Tidsplan og handlingsplan for arbeidsgruppa for mangfaldsstrategi vedtas.

F2: XXX deltek i utlysing og val av eksterne medlemmer til arbeidsgruppa.

F3: Det er eit mål at dei eksterne medlemma skal styrke arbeidsgruppa med ei anna kompetanse, bakgrunn og personlegheit enn andre medlemmer i arbeidsgruppa, sånn at vi blir ein mest mogleg mangfaldeg gjeng.

Med vennleg helsing

Pauline Tomren,
internasjonal kontakt

Bergen, 11. januar 2021

HANDLINGS- OG TIDSPLAN FOR ARBEIDSGRUPPA FOR MANGFALDSSTRATEGI 2021

Tre overordna steg

1. Kor står vi i dag, kva er situasjonen og utfordringar

Finne statistikk, og skrive opp inntrykk om kjønn, alder, bustad, bakgrunn, kor lenge dei er aktive, finne ut om det er fellestrekk blant dei som har fått politisk makt over tid i GU. Også undersøke kva folk tenker om framtida, og politiske ambisjonar. Finne mange kategoriar å dele folk inn i. Vi må vere realistiske.

2. Kva vil vi
3. Tiltak, og korleis oppnå desse

Framdriftsplan:

Januar

- Pauline, Jørgen og xxx frå sentralstyret lager utlysing og velger to eksterne til å delta i arbeidet

Februar

- Vi velger to eksterne medlemmer
- Første møte med heile utvalet, vedtek endelig årsplan og fordeler ansvarsoppgåver

- Kartlegging av relevante organisasjonar og ressursar for å be om generelle innspel + be organisasjonar komme med innspel til eksisterande vedtekter, etiske retningslinjer og andre relevante dokument
- SWOT-analyse (eller liknande) blir sendt ut til medlemmer i GU
- Fortlaupande oppsamling av innhenta innspel

Mars

- Purring på organisasjonar, be om innspel
- Fortlaupande oppsamling av innspel
- Kartlegge forskning på mangfald og diskriminering i arbeids- og organisasjonsliv i Noreg

April

- Systematisere og oppsumere innspel og informasjon

Mai-juni

- Skrive første utkast, skal vere ferdig i slutten av juni

Juli-etter stortingsvalet

- Innspelsworkshop på GUs sommarleir
- Sende mangfaldsstrategien ut på «høyring» (innspelsrunde) til medlemmer og eksterne organisasjonar

September-starten av oktober

- Kartlegge og oppsummere innspel
- Skrive ferdig utkast

Oktober-november

- Vedtak i LS-3 (29.-31. oktober) og på GULM

Forslag til ansvarsområder

- Innspel frå eksterne organisasjonar: 1 utvalsmedlem (kommunikasjon på epost og telefon)
- Innspel frå medlemmer (spørjeundersøking og dybdeintervju av nokre få): 2 medlemmer
- Kartlegging av forskning og undersøkingar: 1 utvalsmedlem
- Sikre framdrift og oppfølging av arbeidsoppgåver: leiar, Pauline

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Pauline Tomren, internasjonal kontakt
Dato 11.01.21
Saksnr SST-1-21-029

grønn
ungdom

VAL AV DELTAKARAR TIL FYEG SITT MO-FORUM

Val av deltakarar til FYEG-MO-forum

FYEG-MO-forum (Member Organisation Forum, Fyeg sitt "landsstyremøte") er 13.-14-mars digitalt. Det er samtidig som vi har debattskolering.

I følge Nora kan vi stole mykje på svenskane, og sveve litt på dei sidan det er valkampår. Vi bør starte førebuing til MO-forum i februar-mars

GU må sende to deltakarar av ulikt kjønn.

Val av deltakarar til FYEG General Assembly

Fyeg sitt "landsmøte" som er digitalt 27.-29. august, midt i skulevalkampen.

COP 26, klimatoppmøte

Klimatoppmøte i GLassgov i England frå 1.-12. november. Det er såpass seint at vi kan sjå for oss at alle har fått koronavaksine og sånt. No som vi unge har vist solidaritet med dei gamle, er det på tide at dei eldre viser solidaritet for våre liv. Ser for meg at dette møtet blir viktig, og ønsker sterkt at GU er representert. Ein logistikk-utfordring er at dette er rett etter LS-3 og at deltakarar helst bør reise med buss og tog til og frå møtet (i alle fall til møtet). Vi kan feks prøve å ordne at vi berre sender nokon til å delta i den andre veka av COP, sidan det går over to veker og det tar tid å reise.

FYEG politisk plattform, innspelsmøter

Annankvar torsdag arrangerer FYEG sin programkomité innspelsmøter kor vi som medlemsorganisasjon kan komme med innspel. Eg har inntrykk av at dette ikkje er noko vi bør prioritere høgt, men at det er vitkig at vi deltek, og også gjerne kan invitere medlemmer frå alle deler av organisasjonen til å delta. Det er også veldig kort frist før vi får vite tema for møta, så det er fint om SST-medlemmer kan vere mentalt førebudd til å få ein invitasjon på kort tid.

Forslag til vedtak

F1: Pauline og XXX deltek på FYEG-MO-forum.

F2: Pauline og YYY sett av datoen for FYEG General Assembly, med forbehold om endringar.

F3: GU skal ha som mål å delta på COP 26, og bruke det som ein arena for å markere oss i media.

F4: Viss MDG kjem i regjering skal vi arbeide for å få plass til GU i den offisielle norske delegasjonen.

F5: Talspersoner blir prioritert til å reise på COP.

F6: Pauline inviterer medlemmer i politiske utval og sentralstyret til å representere GU i møter kor dei har kjennskap til relevante politikkområde.

Med vennleg helsing

Pauline Tomren,
internasjonal kontakt

Bergen, 11. januar 2021

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Christine Evjen, sentralstyremedlem
Dato 06.01.2021
Saksnr SST-1-21-030

grønn
ungdom

FORDELING AV ANSVAR FOR KOMMENTARFELT

Bakgrunn

Hele SST skal rullere på å håndtere kommentarfelt! Dere skal få skolering så snart som mulig så alle vet hvordan man skal gjøre det, og det skal komme lenke til et dokument med all info om håndtering i excel-skjemaet.

Hva innebærer ansvaret?

Her ligger utkast til fordeling (ligger i kommunikasjonsmappa under SST2021):

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1K-irc7ch4q7luJKEi9YGCau3oWjiBMHThcbKi81zHtl/edit?usp=sharing>

Sjekk at du er fleksibel de ukene du er satt opp og har en time hver dag til å svare på kommentarfelt. Det tar absolutt ikke alltid så mye tid, men det kan. Dere kan også bytte uker hvis det dukker opp noe etter hvert. De ukene du er satt opp i parentes bør sette av en halvtime hver dag.

Det forventes at man selv følger med daglig i kommentarfelt og innbokser på Instagram og Facebook og svarer eller sletter kommentarer løpende. Vi sier ifra hvis vi vet at vi skal poste noe som er ekstra kontroversielt og tar ekstra tid, hvis det klikker helt i kommentarfeltene kan vi også finne flere til å bistå.

Talspersonene er fritatt da det ofte er dem som er eksponert i innleggene, og det oppleves derfor som ekstra utmattende for dem å håndtere hets og kritikk. I den siste delen av valgkampen har jeg foreslått å frita kommunikasjonssjef (meg) fordi jeg jobber så intensivt med kommunikasjon, men det er ikke sikkert at det er den beste løsningen.

Punkter til diskusjon

- Er det noen uker du må bytte?
- Er det riktig at SST skal bruke tid i valgkampen på kommentarfelt?

- Nå er det lagt opp til at alle utenom talspersonene skal være med på å rullere, er det riktig?
- Burde komm.sjef også sitte i kommentarfelt i valgkampinnspurten?
- Spørsmål?

Med vennlig hilsen

Christine Evjen,
Sentralstyremedlem

Oslo, 06.01.2021

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Elisabeth Udjus, sentralstyremedlem
Dato 11.01.2021
Saksnr SST-1-21-031

The logo for 'grønn ungdom' is located in the top right corner. It consists of a green rounded square containing the words 'grønn' and 'ungdom' in white, lowercase, sans-serif font, stacked vertically.

INNLEDERE PÅ SOMMERLEIR

Bakgrunn

I sommer skal vi mest sannsynlig avholde sommerleir. Da trenger vi innledere. Hvis du har andre innspill til sommerleirgruppa er dette en fin anledning til å gi de også.

Spørsmål til diskusjon

- Hvem vil du ha som innleder?
- Hvor mange innledere/fagskoleringer bør vi ha?
- Har du andre innspill til hvordan sommerleir bør se ut?

Med vennlig hilsen

Elisabeth Udjus,
sentralstyremedlem og sommerleirsjef

Oslo, 11. januar 2021

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær
Dato 11.01.2021
Saksnr SST-1-21-032

grønn
ungdom

ENDRING AV SENTRALSTYRETS STYREBESKRIVELSE

Bakgrunn

På påtropp vedtok vi en styrebeskrivelse, med forbehold om at nøyaktige frister for sakspapirer til sentralstyremøter skulle legges inn når organisasjonssekretær Sebastian visste hvordan semesteret hans ser ut. Det gjør han nå!

Saksbehandler ønsker også å gi Sebastian ansvaret for å sende ut referater til LS. Det betyr at det faller til ham å purre på referenter.

Forslag til vedtak

F1: Sakspapirer sendes inn til organisasjonssekretær senest kl. 23:59 onsdag uka før hvert sentralstyremøte. Styrebeskrivelsen for SST oppdateres for å reflektere dette.

F2: Organisasjonssekretær sender ut sakspapirer for sentralstyremøtene i løpet av torsdag uka før hvert sentralstyremøte. Styrebeskrivelsen for SST oppdateres for å reflektere dette.

F3: Ferdigstilt referat sendes til organisasjonssekretær senest kl. 23:59 onsdag etter et sentralstyremøte, etter gjennomsyn fra sentralstyret. Organisasjonssekretær sender ut det endelige referatet til sentralstyret og landsstyret, og publiserer dette på nettsidene. Styrebeskrivelsen for SST oppdateres for å reflektere dette.

Med vennlig hilsen

Miriam Langmoen,
generalsekretær

Oslo, 11. januar 2021
